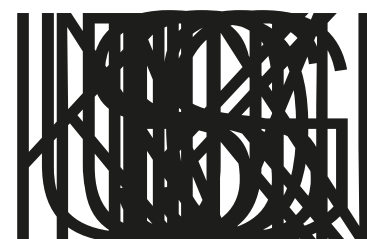

Presserapport

Åpningen av Fakultet for
kunst, musikk og design
(KMD) 2017

3 Norge

24 Danmark

27 England

107 Nederland

111 Frankrike

113 Tyskland

Nyhetsaker i Norge

Moderskipet i Møllendal

Bergens Tidende. 11.10.2017. Side: 3

Frode Bjerkestrand

Kommentar

Bergens eneste Snøhetta-bygg bør bli en tenketank for hele kulturlivet.

Stor dag i Bergen i dag. Fakultet for kunst, musikk og design (KMD), den tidligere Kunsthøgskolen i Bergen, har offisiell innflyttingsfest i det som trolig er Bergens feteste bygg akkurat nå.

Arkitektene i Snøhetta har designet et kulturmoderskip som oser av selvtillit og appetitt på fremtiden.

Huset er et flott symbol og bør være en inspirerende arbeidsplass, men skal selvfølgelig ikke være noe hvilehjem. Det er en grunn til at hele frontfasaden er dominert av et enormt vindu mot Bergen, Norge og resten av verden.

Et viktig formål ved bygget har vært å samle alle kunstutdanningene i Bergen på ett sted. Tidligere har de vært spredd på seks-syv forskjellige adresser.

Kunstutdanningen har dermed fremstått som litt bortgjemt. Ikke rart nybygget er innhyllt i en eufori som sjelden omgir bergenske byggeprosjekter.

Det er kanskje derfor den nye fakultetsledelsen har valgt seg følgende hårete mål: «Vi skal være en premissleverandør for den internasjonalt orienterte kulturbyen Bergen».

Ambisjonen er svær og nydelig, og pisker opp forventninger til åpenhet og nyskaping.

Det er i den ånden KMD gir ut den gedigne boken «245 år - Kunst- og designutdanningen i Bergen» ved nyåpningen. Boken er en flott form- og fargesterk oppsummering av kunstutdanningen i Bergen, som har røtter helt tilbake til 1772, da «Det harmoniske akademi» ble opprettet her i byen.

Boken er fylt til randen med kunst, naturligvis. Men like interessant er rekken av essays skrevet av tidligere elever, professorer og aktører. Noen av dem viser hvor sterke rivninger kunstutdanningen og kunstfeltet har vært utsatt for gjennom årene.

I en tid da mange driver og begraver den politiske kunsten, er det spesielt interessant å lese Lars Vilks

BERGENS TIDENDE ONSDAG 11. OKTOBER 2017

KOMMENTAR 3

OFFISIELL ÅPNET: Huset er et flott symbol og bør være en inspirerende arbeidsplass, men skal selvfølgelig ikke være noe hvilehjem. Det er en grunn til at hele frontfasaden er dominert av et enormt vindu mot Bergen, Norge og resten av verden, skriver Frode Bjerkestrand.

Moderskipet i Møllendal

Huset er et flott symbol og bør være en inspirerende arbeidsplass, men skal selvfølgelig ikke være noe hvilehjem.

Frode Bjerkestrand

Bergens eneste Snøhetta-bygg bør bli en tenketank for hele kulturlivet.

STORSDAG I Bergen i dag. Fakultet for kunst, musikk og design (KMD), den tidligere Kunst- og designutdanningen i Bergen, har offisiell innflyttingsfest i det som er Bergens feteste bygg akkurat nå. Arkitektene i Snøhetta har designet et kulturmoderskip som oser av selvtillit og appetitt på fremtiden. Huset er et flott symbol og bør være en inspirerende arbeidsplass, men skal selvfølgelig ikke være noe hvilehjem. Det er en grunn til at hele frontfasaden er dominert av et enormt vindu mot Bergen, Norge og resten av verden.

ET VIKTIG formål ved bygget har vært å samle alle kunstutdanningene i Bergen på ett sted. Tidligere har de vært spredd på seks-syv forskjellige adresser. Kunstutdanningen har dermed fremstått som litt bortgjemt. Ikke rart nybygget er

innhyllt i en eufori som sjelden omgir bergenske byggeprosjekter.

Det er kanskje derfor den nye fakultetsledelsen har valgt seg følgende hårete mål: «Vi skal være en premissleverandør for den internasjonalt orienterte kulturbyen Bergen».

Ambisjonen er svær og nydelig, og pisker opp forventninger til åpenhet og nyskaping.

Det er i den ånden KMD gir ut den gedigne boken «245 år - Kunst- og designutdanningen i Bergen» ved nyåpningen. Boken er en flott form- og fargesterk oppsummering av kunstutdanningen i Bergen, som har røtter helt tilbake til 1772, da «Det harmoniske akademi» ble opprettet her i byen.

Boken er fylt til randen med kunst, naturligvis. Men like interessant er rekken av essays skrevet av tidligere elever, professorer og aktører. Noen av dem viser hvor sterke rivninger kunstutdanningen og kunstfeltet har vært utsatt for gjennom årene.

I en tid da mange driver og begraver den politiske kunsten, er det spesielt interessant å lese Lars Vilks essay. I dag er han kanskje mest kjent for å ha tegnet en karikatur av profeten Muhammed som basert en randtegning, som ble publisert i den svenske avisen Nerikes Allehanda i 2007. Tegningen førte til at Vilks ble truet på livet. Blant annet utlyste al Qaida drap på kunstneren.

DET FÆRRE snakker om, er at Vilks var professor ved Vestlandets Kunstakademi og Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB) fra 1994

til 2003. Han kom til Bergen med klare oppfatninger om gamle kunsttradisjoner og samtidskunst. Stilen og påståeligheten hans skapte utfred det fremdeles går gjtjord om.

«Det var en utbredt oppfatning at studentene skulle beskyttes mot aktuelle trender, og konsentrere seg om det man oppfattet som kunstens grunnleggende forutsetninger», skriver han. Og gir uttrykk for at kunstutdanningen i Bergen var noe tilbakeskuende, for

at Vilks var professor ved Vestlandets Kunstakademi og Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB) fra 1994 til 2003. Han kom til Bergen med klare oppfatninger om gamle kunsttradisjoner og samtidskunst. Stilen og påståeligheten hans skapte utfred det fremdeles går gjtjord om.

«Det var en utbredt oppfatning at studentene skulle beskyttes mot aktuelle trender, og konsentrere seg om det man oppfattet som kunstens grunnleggende forutsetninger», skriver han. Og gir uttrykk for at kunstutdanningen i Bergen var noe tilbakeskuende, for

at Vilks var professor ved Vestlandets Kunstakademi og Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB) fra 1994 til 2003. Han kom til Bergen med klare oppfatninger om gamle kunsttradisjoner og samtidskunst. Stilen og påståeligheten hans skapte utfred det fremdeles går gjtjord om.

DET FÆRRE snakker om, er at Vilks var professor ved Vestlandets Kunstakademi og Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB) fra 1994

Kunst er politisk, og politikk er kunst. Forsøk på å lære som noe annet, er nok et nytt.

ROBERT FORBOD leierer professor og tidligere rektor Øystein Tjøglum et navn spak mot en kultur der «kanskje» i stigende grad skal gjøres mulbar, og hvor kunst og design instrumentaliseres eller reduseres til ornamentikk, som Hum formulerer det.

«Dette kan ikke tolkes som annet enn en vidende kritikk av de siste årenes kulturpolitiske ledelse, og kulturminister Linda Hofstad Lunde (H) eksperimenterende høy-ang til markedet. Tjøglum mener kunst- og designutdanning er helt sentrale for den demokratiske meningsutvekslingen, og for fremtiden. Lett å være enig her».

I dette landet brukes det allike mye tid og kraft på å lære som er god eller dårlig kunst, og den i stor nok grad kan formidles offentlig, perogvis. Men om det vil enhver til bli finast et eneste kunstnytt og en formidlingsmåte som er rett og riktig.

Kunsten er til en viss grad vilting og underholdning, men ikke når den vipper over i det autoritære.

VI KAN ikke holde på slik. Jubileumboken vil kunstutdanningen i Bergen er en flott gjennomgang av lakbyen, revideres og rivningsområder har foregått i kunstfeltet gjennom tidene, og hvor vilking er bare først for å drive kunst og formidling videre.

Moderskipet i Møllendal, med alle de internasjonale ambisjonene, bør inspirere kulturlivet i Bergen til å bli svære om og selv. Mye mer.

essay.

I dag er han kanskje mest kjent for å ha tegnet en karikatur av profeten Muhammed som hund i en rundkjøring, som ble publisert i den svenske avisen Nerikes Allehanda i 2007. Tegningen førte til at Vilks ble truet på livet. Blant annet utlyste al Qaida drap på kunstneren.

Det færre snakker om, er at Vilks var professor ved Vestlandets Kunstakademi og Kunsthøgskolen i Bergen (KHIB) fra 1994 til 2003. Han kom til Bergen med klare oppfatninger om gamle kunsttradisjoner og samtidskunst. Stilen og påståeligheten hans skapte utfred det fremdeles går gjtjord om.

«Det var en utbredt oppfatning at studentene skulle beskyttes mot aktuelle trender, og konsentrere seg om det man oppfattet som kunstens grunnleggende forutsetninger», skriver han. Og gir uttrykk for at kunstutdanningen i Bergen var noe tilbakeskuende, for

å si det forsiktig.

I det påfølgende kapittelet gir tidligere professor II ved samme skole, Jorunn Veiteberg, et slags tilsvær. Der beskriver hun hvor krevende det kunne være å representere de «tradisjonelle» kunstartene under en radikal villstyring som Vilks.

«Eit hovudproblem ved analysen hans var at kunsthandverkarane vart handsama som ei einsarta gruppe med eit statisk kunstomgrep», skriver hun. Det fine med begge essayene, er at de beskriver hvordan slike konflikter kan føre til større rom for mangfold og raushet på lang sikt.

Tekstene i jubileumsboken viser at kunstfeltet noen ganger er like arrogant, lettkrenket og konservativt som resten av verden, og dermed en god avspeiling av samfunnet kunsten fungerer i.

Det er derfor ikke automatikk i at kunstfakultetets ambisjon om å være «premissleverandør for den internasjonalt orienterte kulturbyen Bergen» blir lett mach.

Tvert imot, det blir knallhardt arbeid, og forhåpentlig debatter som strekker seg langt utenfor Møllendal. Kunst er politikk, og politikk er kunst. Forsøk på å late som noe annet, er nokså naivt.

I bokens forord leverer professor og tidligere rektor Gerd Tinglum et reallt spark mot en kultur der «kunnskap i stigende grad skal gjøres målbar, og hvor kunst og design instrumentaliseres eller reduseres til ornamentikk», som hun formulerer det.

Dette kan ikke tolkes som annet enn sviende kritikk av de siste årenes kulturpolitiske ledelse, og kulturminister Linda Hofstad Hellelands (H) repeterende høysang til markedet. Tinglum mener kunst- og designutdanning er helt sentralt for den demokratiske meningsutvekslingen, og for fremtiden. Lett å være enig her.

I dette landet brukes det altfor mye tid og krefter på hva som er god eller dårlig kunst, og om den i stor nok grad kan forsvare offentlig pengebruk. Som om det til enhver tid bare finnes ett eneste kunstsyn og én formidlingsmåte som er rett og riktig.

Kunstdebatt er til en viss grad viktig og underholdende, men ikke når den vipper over i det autoritære.

Vi kan ikke holde på sånn. Jubileumsboken til kunstutdanningene i Bergen er en flott gjennomgang

av takhøyden, rausheten og rivningene som har foregått i kunstfeltet gjennom tidene, og hvor viktig de har vært for å drive kunst og formidling videre. Moderskipet i Møllendal, med alle de internasjonale ambisjonene, bør inspirere kulturbyen Bergen til å bli større enn seg selv. Mye større.

Huset er et flott symbol og bør være en inspirerende arbeidsplass, men skal selvfølgelig ikke være noe hvilehjem.

© Bergens Tidende

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/hKjNxTTi>

Tåler en truck

Arkitektur N. 19.12.2017. Side: 58-67

Pernille Akselsen

Da Snøhetta innredet det nye fakultetet for kunst, musikk og design i Bergen var det slitesterke flater og høy bestandighet som stod i fokus. Hyggen må besørges av studentene selv.

Tolv år etter at de vant konkurransen, fullførte Snøhetta høsten 2017 Norges første nye kunsthøyskole i moderne tid. Som tidligere student ved Kunsthøgskolen i Bergen, og nå fast interiørskribent i Arkitektur N, tok jeg turen over fjellet for å se nærmere på innsiden av fakultetets nye hjem i Møllendal. Et interiør der Snøhetta har hatt mulighet til å la funksjonene legge premissene for utformingen, og dermed er det også naturlig å forvente at overflater, logistikk og planløsning er tilrettelagt behovene og arbeidskulturen. Løsningene her vil påvirke skolens utvikling og hvordan studentene samhandler i årene fremover.

KHiB var tidligere spredt rundt på seks ulike lokasjoner i Bergen sentrum, og etter mange års planlegging er de nå endelig samlet under et tak. Det har vært en lang og krevende prosess. Siden vinnerutkastet i 2005 har skolen blitt redusert i areal og blitt et mer kompakt bygg. Har dette forringet byggets kvaliteter eller gått på bekostning av hva skolen trenger? Og hvordan påvirker byggets rammer interaksjonen og samspillet mellom fagområdene?

Møtet med byen

Plassert ved sørsiden av Store Lungegårdsvann har bygget utsikt over vannet og til sentrum, med en kunstillmenning foran seg, og med en Byallmenning under oppføring som en videreføring av kunstillmenningen. Aluminiumsplatene i fasaden reflekterer det skiftende været. Den dagen jeg besøker skolen skinner det i bronsefargede nyanser og KMD fremstår som et praktfullt og karakteristisk bygg. Det er benyttet robuste materialer, vinduer er lekent plassert i ulike høyder og vinduskarnapper springer ut tilfeldige steder innenfor en stram bygningskropp. Det hersker ingen tvil om at bygget huser en institusjon med forbindelser til industri, produksjon og kreativitet. Hovedinngangen er logisk og tydelig plassert i senter

av en stor glassfasade som retter seg mot vannet. Herfra kommer man direkte inn i Prosjekthallen, blant lærere og studenter kalt «nedre Prosjekthall», ettersom den er delt over to plan. Glassfasaden og prosjekthallen skal sikre kommunikasjon og interaksjon med publikum, som kan komme rett inn og se hva som foregår innenfor KMDs vegger. Rommet er et stort atrium med glasstak, hvor bygget omkranser deg i en U-form. En stor, skulpturell trebro fyller rommet, et resultat av et kurs i trekonstruksjoner, som var et samarbeid mellom KMD og Rothaugen skole. Endelig har studentene fått plass til å vise frem slike ambisiøse prosjekter.

Til venstre i nedre Prosjekthall finner man auditoriet «Knut Knaus», oppkalt etter en tidligere rektor. Her skal det jevnlig være åpne arrangementer, og det første seminaret er allerede gjennomført. Rett frem ligger studioet til kunststudentene, som man kan se inn til gjennom glassfeltene. Resepsjonen er imidlertid bortgjemt, alt man ser er en stor, sort ståldør som ser stengt ut. Dette underbygger ikke den åpenheten og velkomsten bygget ellers signaliserer. Døren skyves automatisk til side og avdekker en bemannet resepsjon og et lite venteområde. En trapp fører deg videre opp til kafé Munck og biblioteket - som også er åpent for alle. Beslutningen om et spiseareal i form av kafé, i stedet

for en stor kantine, virker riktig. Det lukter av deilig varmmat, det står ferske småretter fremme på diskene, praten summer lett og i løpet av mitt besøk er det til enhver tid studenter og lærere i kaféen.

Fra kaféen kan man kikke inn til «Øvre Prosjekthall» som kun er åpent for studenter og ansatte, og med god grunn ettersom det er mye teknisk utstyr her. Det er rigget opp med store lyskastere festet til trosser på tvers av rommet. En robust brokran merket «Munck» troner i senter av rommet. Dette er en original kran fra Munck Cranes, fabrikken som lå her tidligere. For øyeblikket er det full aktivitet ved et kurs for design- og kunststudentene, hvor de utforsker samspillet mellom lys og rom. Det generøse innslippet av dagslys er perfekt for god fargegjengivelse. Her mangler det verken plass eller takhøyde. Studentene bygger opp små rom av papp, myke tekstiler draperes og klippes til. Det hele fremstår som en velfungerende arena for utfoldelse. Det står imidlertid i sterk kontrast til lokalene som huser førsteåret for kunst, som ligger under prosjekthallen. Trappen går rett ned til arbeidsplassene, og ved siden av studioet ligger flere verksteder. Det gir en nyttig tilknytning til prosjekthallen, men fører utvilsomt til støy og forstyrrelser for studentene ved individuelt arbeid. Kunststudentene har ønsket egne private rom, og har fått det i form av hvite lettvegger i fibergips som danner små rom på rekke og rad. Det ser ikke ut til å være privat nok for de fleste, ettersom de er blitt ytterligere tettet igjen med tepper og tekstiler. Båsene står i sterk kontrast til designstudentenes åpne landskap. Jeg blir fortalt at veggene ikke bare handler om å oppnå konsentrasjon, men at kunststudentene har behov for å fysisk kunne trekke seg tilbake. Enten er dette en kultur som er tatt med fra det tidligere bygget, eller så er det et reelt behov for fagfeltet. Resultatet er uansett korridorer av hvite vegger som sperrer for dagslys og innsyn. Som utenforstående er det vanskelig å forstå at man har endt opp med denne løsningen. Veggene tillater en kultur som handler om «meg og mitt» fremfor kunnskapsdeling og åpenhet. Det er verken et inspirerende miljø eller arkitektonisk vakkert.

Organiseringen av arbeidsplassene i studentenes studioer synes heller ikke hensiktsmessig. Arbeidsbord

er plassert rett ved travle gangsoner, trapper og heiskjerner, hvor trafikken virker distraherende på studentene. Landskapene er store, og følelsen av å tilhøre en klasse er nærmest visket bort. I de åpne studioene er det derfor satt opp skillevegger ettersom mye undervisning skjer ved plassene. Fordelen med åpenheten er at studenter på tvers av trinn og fagområder nå ser mer til hverandre. Men det kan virke som om bygget ikke helt har klart å tilpasses et krevende romprogram, slik at møbleringen ikke spiller på lag med arkitekturens intensjoner.

Disposisjon og fellesområder

Formålet med å samlokalisere instituttene er ikke bare de kulturelle og praktiske aspektene som å skape tverrfaglighet og ha administrasjon samlet. Fysiske behov, som tilgang til alle verkstedene, er viktige kriterier i et utdanningsløp basert på skapende arbeid. Materialbibliotek og fagbibliotek ligger nå sentralt plassert rett ved kaféen i 2. etg, og de tyngste verkstedene er plassert på bakkeplan i «Verkstedsgården» nordøst for hovedbygget.

Øvrige, lettere fellesfunksjoner og arbeidsrom er fordelt over de øvrige fire etasjene. Her har studentene alle muligheter innen digitale fasiliteter. Dette står i herlig kontrast til de tradisjonelle, analoge funksjonene, som silketrykksbord, vevestoler og staffelier. Det ellers hvite og sorte nybygget kler innslagene av malingsflekker, maskiner, fargede tekstiler og garn i regnbuens farger. Tilbakemeldingene fra de ansatte er at man stadig blir eksponert for prosjekter, en ønsket effekt for å skape synergi, inspirasjon og spontane samtaler. Og med så mange funksjoner og rom å boltre seg i, er det mulighet for å hente inspirasjon fra studenter overalt. I begynnelsen opplever jeg bygget som lite intuitivt, da planløsningen og ganglinjer er ulik i hver etasje. En del av professorenes studioer er smale, med stor takhøyde og vindu over øyehøyde. Det er trist at byggets vinduer ser ut til å være planlagt mer i hensyn til fasaden enn til godt dagslys og utsyn for brukerne. Andre har fått større atelierer med utsikt, en arealfordeling som fremstår ulogisk når studentene sitter svært tett.

Materialpalett og romopplevelse

Arkitektenes ambisjon har vært å skape et bygg som er

«raust, robust og åpent mot omverdenen» - noe som i stor grad er oppnådd. Materialene innendørs er slitesterke; vinyl, kubbegulv og slipt betong på gulvene, råstål i rekkverk og inngangsdører. Til kubbegulvene er det benyttet over 100 000 håndlagde furuklosser. I prosjekthallen lukter det fremdeles friskt av treverket. Bjørkefinérplatene på veggene i prosjekthallen skal kunne skiftes ut ved behov, slik at studentene kan hamre, spikre og montere rett på disse. Men overflaten ser for fin, hvit og slett ut, og studentene har kviet seg for å ta det i bruk. Takket være perforering i veggplatene er akustikken i rommet utrolig behagelig. Bygget oppleves som industrielt og solid. Betongtrappen fremstår som svært vakker med sobre detaljer som lys integrert i nedre håndløper. Det blir fortalt at der rekkverk er feilmontert har feilene fått stå, slik at trappen står ærlig i sin fortelling. I dette bygget skal det være lov å prøve og feile. På veggene i reposene er tidligere studentarbeider satt sammen av KORO. Slike organiserte bidrag fra studentene beriker bygget. Fargebruken i bygget er begrenset, ettersom man har ønsket nøytrale baktepper for prosjekter og utstillinger. Kaféen og auditoriet er likevel steder som hadde tjent på å ha mer farger og mykere nyanser. Studentene har personalisert arbeidsplassene sine med favorittutklipp, skisser, kopper og pinner, slik at de åpne studioene fremstår som levende og kreative steder.

En felles kultur?

KMD har fått en fantastisk arena for utfoldelse, med alle typer verksteder og fasiliteter en student kan drømme om. Forholdene ligger til rette for at spektakulære produksjoner vil finne sted her og for at byen kan inviteres inn i bygget, men det kan se ut til at studioenes areal har blitt komprimert til fordel for fellesområdene. Om samboerskapet mellom kunst og design vil bære frukter gjenstår nå å se. Foreløpig kommer det frem en tydelig kulturforskjell mellom fagområdene i måten studioene er utformet på. Men til tross for høye lettvegger vil møter oppstå ved de mange samhandlingsarenaene. Her vil det oppstå mange inntrykk, og det vil skapes tusenvis av nye ideer og verk i årene fremover.

"Det hersker ingen tvil om at bygget huser en institusjon med forbindelser til industri, produksjon og kreativitet. "

"Veggene tillater en kultur som handler om «meg og mitt» fremfor kunnskapsdeling og åpenhet. "

"Tilbakemeldingene fra de ansatte er at man stadig blir eksponert for prosjekter, en ønsket effekt for å skape synergi, inspirasjon og spontane samtaler. "

Pernille Akselsen er interiørarkitekt MNIL og ansatt hos IARK AS. Hun er interiørmedarbeider i Arkitektur N.

Kunst- og Designhøgskolen i Bergen (KHIB) slo seg sammen med Griegakademiet og Universitetet i Bergen (UiB) 1. januar i år og dannet Fakultetet for kunst, musikk og design (KMD). Institutt for kunst og design flyttet inn i Snøhetta-nybygget med offisiell åpning 11. oktober. Griegakademiet - Institutt for musikk er fortsatt lokalisert i sentrum. UiB arbeider nå med å få bygget et nytt bygg på nabotomten slik at hele KMD blir samlet.

Faculty of Fine Art, Music and Design, Bergen
Appraisal by Pernille Akselsen

The Faculty of Fine Art, Music and Design at the University of Bergen moved into its new building in Møllendal in October this year. The Snøhetta-designed building is the first of its kind in Norway: a new building where the main purpose is to host an art and design institution. The functions can be tailor-made for this purpose, with surfaces, logistics and plans adapted to the needs and culture of these disciplines.

The facade, with its robust materials, playfully placed windows at different heights and bay windows that sprout in random places, signal the industrial and creative nature of the building.

Situasjonsplan. Målestokk 1:1000. Site plan. Scale 1:1000.

Langsnitt A-A. Målestokk 1:600. Long section A-A. Scale 1:600.

Langsnitt B-B. Målestokk 1:600. Long section B-B.
Scale 1:600.

Inside the upper project hall, ample daylight offers good working conditions. Underneath, however, the stairs lead directly down to the workspaces, with studios and workshops. This must be disruptive while doing individual work. As an outsider, it is hard to understand why it is preferable to work in booths. The walls permit a culture of «me and mine» instead of openness and sharing of knowledge.

The Faculty is the result of a consolidation of institutions, and the many expressions of art gathered in one place make it possible for the students to find inspiration all around. Whether the cohabitation of art and design will bear fruit, remains to be seen.

Pernille Akselsen is an interior architect MNIL with IARK AS. She is an interiors editor with Arkitektur N.

1. Auditorium 2. Prosjekthall 3. Resepsjon 4. Student verksted
5. Verksted 6. Prosjektrom 7. Kafé 8. Bibliotek 9. Grafisk 10. Tekstil 11. Video 12. Fotografi 13. Lyd 14. Studio / Atelier 15. Administrasjon 16. Tekniskrom

1. Auditorium 2. Project hall 3. Reception 4. Student workspace 5. Workshop 6. Project room 7. Café 8. Library 9. Graphics 10. Textile 11. Video 12. Photography 13. Sound 14. Studio / atelier 15. Administration 16. Technical room

Plan 1. Målestokk 1:600. Plan 1. Scale 1:600.

Plan 3. Målestokk 1:600. Plan 3. Scale 1:600.

Plan 3. Målestokk 1:600. Plan 3. Scale 1:600.

© Arkitektur N

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/NRZMlhRc>

Fra fyrtårn til fyrrom

☐ Morgenbladet. 13.10.2017. Side: 38,39

Praktiske produksjonsbehov trumfer både det poetiske og det partikulære i Snøhettas nye kunsthøgskole i Bergen. Arkitektur

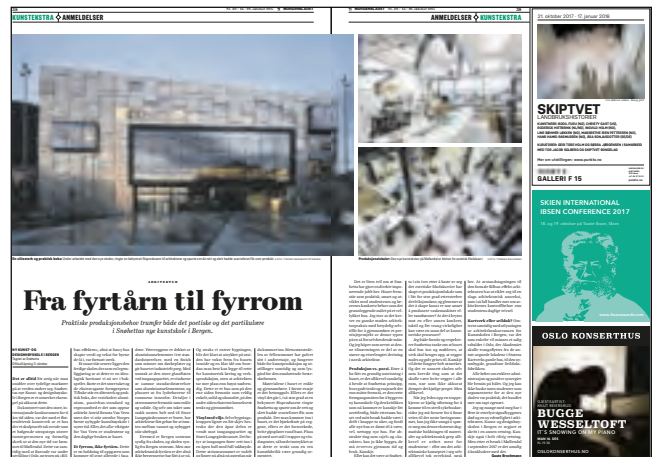
Det er alltid litt artig når man snubler over tydelige markører på at verden endrer seg. Snøhettas nye Kunst- og designhøgskole i Bergen er et utmerket eksempel på akkurat dette.

Da kontoret vant den store, internasjonale konkurransen for ti års tid siden, var det med et flottenfeiersk kunstverk av et hus der et skulpturelt tak svedde som et bølgende utropstegn utover tomtegrensen og formelig skrek ut at den nye tid var kommet til Møllendal. Dette var samtidig med at Barcode var under utvikling i Oslo, og troen på «Bilbao-effekten», altså at fancy hus skapte verdi og vekst for byene de lå i, var fortsatt sterk.

Et snaut tiår senere ligger den ferdige skolen der som en legemliggjøring av at dette er en ideologisk horisont vi nå ser i bakspeilet. Borte er det store taket og de ekstravagante formgrepene. Tilbake står en slitesterk og praktisk boks, der resirkulert aluminium, passivhusstandard og regnvannbed er det som opptar arkitekt Astrid Renata Van Veen mest der vi står utenfor Norges første nybygde kunsthøgskole i nyere tid. Eller, det aller viktigste for Van Veen er studentene og den daglige bruken av huset.

Et fyrrom, ikke fyrtårn. Dette er en holdning til oppgaven som kommer til syne allerede i fasadene. Ytterveggene er dekket av aluminiumselementer i tre standardstørrelser, med en finish som minner om dørkeplater og gir huset et industrielt preg. Med unntak av den store glassflaten ved inngangspartiet, er vinduene av samme standardstørrelser som aluminiumselementene, og plassert ut fra lysbehovene til rommene innenfor. Detaljer i uterommene fremstår som enkle og solide. Og selv om taket som stakk nesten helt ned til Store Lungegårdsvannet er borte, har arkitektene fått gehør for at tomten mellom vannet og nybygget står ubebygd.

Dermed er Bergen sentrum synlig fra skolen, og skolen synlig fra Bergen sentrum. Men noe arkitektonisk fyrtårn er det altså ikke bergenserne har fått å se på.

Og straks vi entrer bygningen, blir det klart at uttrykket på utsiden har vokst frem fra husets innside og en klar idé om hvordan man best kan legge til rette for kunstnerisk læring og verksproduksjon, uten at arkitekten tar mer plass enn høyst nødvendig. Dette er et hus som på den ene siden fremstår som veldig enkelt, solid og ukunstlet, på den andre siden ekstremt konsekvent tenkt og gjennomført.

Vinyl med vilje. Selve bygningskroppen ligner en litt skjev hestesko der den åpne delen er vendt mot inngangspartiet og Store Lungegårdsvannet. Det betyr at inngangen fører rett inn i en åpen hall med full takhøyde. Dette atriumsrommet er todelt og ligger på altså på gateplan når du kommer inn. Mens størstedelen av fellesrommet har gulvet sitt i andreetasje, og fungerer både for kunstproduksjon og utstillinger samtidig og som lysgård for den omsluttende hesteskoformen.

Materialene i huset er enkle og gjennomførte. I første etasje er det betonggulv. Ellers er det vinyl det går i, i så stor grad at en bekymret flisprodusent ringte Snøhetta og spurte om de rett og slett hadde svartelistet flis som produkt. Der man kommer inn i huset, er det bjørkefinér på veggene, ellers er det forsterkede, hvite gipsplater rund baut. Pluss på med sort stål i trapper og vindusposter, så burde inntrykket av at dette er tenkt som en ren kunstfabrikk være grundig sementert.

Det er liten tvil om at Snøhetta har gjort en direkte imponerende jobb her. Huset fremstår som praktisk, smart og utviklet med studentenes og lærernes konkrete behov som det grunnleggende målet på et

vellykket hus. Jeg tror at det krever en ganske moden arkitekturpraksis med betydelig selvtillit for å gjennomføre et prestisjeprosjekt av denne typen på en så lite selvhevdende måte. Og jeg håper som nevnt at denne til nærmingen er del av en større og etterlengtet dreining i norsk arkitektur.

Produksjon vs. poesi. Etter å ha fått en grundig omvisning i huset, er det allikevel vanskelig å hevde at Snøhettas prinsipp, hvor godt tenkt og rasjonelt det enn måtte fremstå, er den rette fremgangsmåten for å bygge en ny kunsthøgskole. Og den kritikken som nå kommer er kanskje litt urettferdig, både ettersom huset ved mitt besøk hadde vært i drift i knappe to uker, og fordi alle nye hus er dømt til å være, vel, nettopp nye hus. For abstrakte ting som «sjel» og «karakter» kan jo ikke bygges, de må erverves gjennom tid og bruk. Kanskje.

i sin iver etter å kaste av seg det estetiske fiksfakseriet har skapt et produksjonslokale som i litt for stor grad etterstreber det friksjonsløse, og glemmer at det å skape kunst er noe annet å produsere vaskemaskiner eller tannbørster? At det å brytes mot en eller annen konkret, taktil og litt vrang virkelighet kan være en sunn del av kunstneriske prosesser?

Jeg både forstår og respekterer Snøhettas tanke om at huset skal bos inn og møbleres, at verk skal henges opp, at vegger males og gulv grises til. Kanskje vil dette fungere helt utmerket. Og det er uansett skolen selv som krevde ting som at det skulle være hvite vegger i alle rom, noe som ikke akkurat demper det kjølige preget. Men allikevel.

Når jeg ledes opp en trappekjerne av kjølig råbetong for å komme til en steril sykehuskorridor jeg må forsere for å finne veien til det neste læringsrommet, kan jeg ikke unngå å spørre meg om denne ekstremt dogmatiske holdningen til materialer og arkitektonisk grep allikevel er utført mest for studentene - eller om det arkitektoniske konseptet i seg selv her. At avstandstagningen til den formale Bilbao-effekt-arkitekturen har utviklet seg til en slags arkitektonisk anoreksi, som i så fall handler mer om arkitektenes kontrollbehov enn studentens daglige trivsel.

Kartverk eller seilduk? Omtrent samtidig med utlysningen av arkitektkonkurransen for Kunsthøgskolen i Bergen, var det som enkelte vil minnes et salig rabalder

i Oslo, der Akademiet skulle tvangsflyttes fra de antatt uegnede lokalene i Statens Kartverks gamle hus, til den nyombygde, grandiose Seilduksfabrikken.

Alle løfter om enklere administrasjon og positive synergier ble bensin på bålet. Og jeg kan ikke huske noen studenter som argumenterte for at den nye skolen var praktisk, det handlet mer om tapt egenart.

Jeg og mange med meg har i flere år etterlyst signalbyggenes død og en ny edruelighet i arkitekturen. Kunst- og designhøgskolen i Bergen er avgjort et skritt i en annen retning. Kanskje også i helt riktig retning. Men etter et besøk i Møllendal i september 2017 er det umulig

© Morgenbladet

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/cysKmeRq>

Bergens nye prestisjebygg åpnet

Bergens Tidende. 12.10.2017. Side: 31

KMD Fakultet for kunst, musikk og design (KMD).

Tegnet av arkitektelskapet Snøhetta, som vant arkitekt-konkurransen i 2005.

Studenter og ansatte får 14.800 kvadratmeter til disposisjon.

Prislappen ligger på en drøy milliard, inkludert kostnader til planlegging og prosjektering.

Byggets kunstneriske utsmykning har Kunst i offentlige rom (Koro) ansvaret for.

Bygd av Statsbygg på oppdrag for

Kunnskapsdepartementet. Tomtearbeidet i Møllendalsveien begynte i 2014, og byggingen i mai 2015.

Neste steg er å få flyttet Griegakademiet til Møllendal.

Planen er å bygge et nytt bygg til musikkstudentene like ved siden av nye KMD. Pengene for bygge-trinn to er ikke bevilget ennå.

© Bergens Tidende

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/VLz0x6xf>

BERGENS TIDENDE TORSDAG 12. OKTOBER 2017 KULTUR // 31

FAKTA
KMD

- Fakultet for kunst, musikk og design (KMD).
- Tegnet av arkitektelskapet Snøhetta, som vant arkitektkonkurransen i 2005.
- Studenter og ansatte får 14.800 kvadratmeter til disposisjon.
- Prislappen ligger på en drøy milliard, inkludert kostnader til planlegging og prosjektering.
- Byggets kunstneriske utsmykning har Kunst i offentlige rom (Koro) ansvaret for.
- Bygd av Statsbygg på oppdrag for Kunnskapsdepartementet. Tomtearbeidet i Møllendalsveien begynte i 2014 og byggingen i mai 2015.
- Neste steg er å flytte Griegakademiet til Møllendal. Planen er å bygge et nytt bygg til musikkstudentene like ved siden av nye KMD. Pengene for byggetrinn to er ikke bevilget ennå.

HØYTIDELIG ÅPNING: Mange hadde møtt opp i den store prosjekthallen i det nye bygget under den offisielle åpningen onsdag. ALLE FOTO: ALICE BRATTVÅG

Bergens nye prestisjebygg åpnet

KUNSTSTUDENTE: Nicola Diezen (29) jobber med maleri i studioet sitt i nye KMD. Han gløder seg til mer botreplass når verkstedene åpnes i november.

JOBBER I BÅSER: Fire etasjen over, kan man se ned der femtiåra studentene jobber.

FINT STED Å TENKE: Denise Sissel Nielsen Rønne (25) står igjen her på kvelden og ser stovet byen mens hun jobber på sin master i kunst.

CARTE BLANCHE
NORSK MUSIKALSKE KOMPANI
FOR SAMTIDENS

BERGENS SYMFONISKE ORKESTER

av carte blanche
Med: Bergen Filharmoniske Orkester

GRIEGHALLEN
25. OKTOBER KL. 19.30
BILLETTER: Ticketmaster.no | 815 33 133
www.cartablanca.no | www.harmonien.no

Kunsthøyskolen: Moderskipet i Møllendal bør inspirere kulturbyen Bergen til å bli større enn seg selv. Mye større.

□ Bergens Tidende. 11.10.2017. Side: 1

kommentar: side 3 kunsthøyskolen: Moderskipet i Møllendal bør inspirere kulturbyen Bergen til å bli større enn seg selv. Mye større.

© Bergens Tidende

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/7E5AAr4S>

– Fassbenders Harry Hole forblir en sjellos, likegyldig pappfigur
KULTUR #SIDE 32-33

Bergens Tidende
NR. 279 UKE 41 • 2017 • 100. ÅRSJUBILÆUM
LØSSALG KR 35

ONSDAG
11. OKTOBER

Stein-Arve (70) fikk fast jobb i barnehage

Catalonia ba om dialog
UTLAND #SIDE 24-25

Nabo-motstand mot gatehospital
NYHETER #SIDE 8

Lite tyder på at barn lærer mer på skjerm
NYHETER #SIDE 4

KUNSTHØYSKOLEN:
Moderskipet i Møllendal bør inspirere kulturbyen Bergen til å bli større enn seg selv. Mye større.
KOMMENTAR #SIDE 3

ALDER INGEN HINDRING: Stein-Arve Karstad (70) har fått en ny karriere i Koenssløtten barnehage. Det synes Vidar Grasdahl (62) og Siri Anne Jøssang (63) er helt topp.

Da pensjonistlivsværesen ble for kjedelig for tidligere byggingeniør Stein-Arve Karstad, troppet han opp i barnehagen og spurte om han kunne være til hjelp. Nå er 70-åringen fast ansatt i 40 prosents stilling. I 2016 var kun syv prosent av de mellom 70 og 74 år sysselsatt.

NYHETER #SIDE 6-7

ONSDAG 11.10. STARTER OMBYGGINGSSALGET HOS sport 1 Xhibition
ALLE VARER 25 til 70%
DET BESTE GÅR FØRST!

Partnerer: **Swix**, **CRAFT**, **HOKA**, **NIKE**, **ADIDAS**, **SPORT 1 Xhibition**

Samhandling - etter alle kunstens regler

Byggfakta. 10.10.2017. Side: 28-30

Bjørn Laberg

I disse dager åpner Kunst- og designhøgskolen i Bergen dørene. Det har vært et tett samarbeid mellom Snøhetta arkitekter, Statsbygg og med Rambøll, som rådgivere innen alle tekniske fag. Gjennom hele prosjektet har det vært stort fokus på samhandling og samlokalisering, noe som også har vært vist seg som en viktig suksessfaktor.

Fakultetet for kunst, musikk og design ved Universitetet i Bergen tilbyr den høyeste utdanningen i Norge innen kunst og design. Nybygget på Møllendal er tiltenkt instituttene for kunst og design. Området skolen ligger i har gjennomgått en større transformasjon de siste 10 årene, fra industri til bolig- og studentbydel, og i den nye bydelen har skolen rollen som identitetsskaper.

SYMBOLET PÅ SAMARBEID

- Skolen har i lang tid vært spredd utover seks ulike lokasjoner. Betydningen av å samle institusjonens inn i ett bygg, samt manifesteringen av institusjonens rolle i bybildet har vært av overordnet arkitektfaglig betydning. Kunst løfter oss ut av fastlåste mønstre. Sentralt i denne visjonen står Prosjekthallen - et stort og åpent rom sentralisert i bygget. Alle byggets funksjoner er organisert rundt dette fellesrommet, her møtes de ulike faggruppene og her kan nye uttrykk og samarbeidsformer oppstå, som følge av de romslige muligheter som Prosjekthallen gir, sier Pernille Berg, kommunikasjonsrådgiver i Rambøll.

HUSETS HJERTE

Den 19.000 m³ og 1.300 m² store halvklimaliserte hallen er husets hjerte. Den strekker seg fra plan 1 og helt opp til plan 4, hvor den gjennomhuller toppetasjen med tre store overlys. Det 52 meter lange og 24 meter brede rommet over to plan strekker seg på det høyeste 23 meter over gulvet. Bygningen består av fire etasjer med til sammen 210 rom, fordelt i en hesteskoformet planløsning rundt hallen. Kunstutdanningen krever også ekstra takhøyde, og etasjene varierer i bruttohøyder, fra en mer normal høyde på 4,1 meter i 3.

plan til 5,3 meter i 1. og 2. plan.

KRAV TIL ESTETIKK

Byggets utforming har gitt Rambølls VVS-rådgivere spennende utfordringer. En av utfordringene er at det er lite omfang av nedsenket himling i bygget og åpne løsninger, noe som setter krav til estetiske løsninger. - Rør og kanaler, som vanligvis kan gjemmes bak himling og plater, er på denne skolen en del av det arkitektoniske uttrykket. Bygget har passivhusstandard, etter Tek10, med flere tekniske rom, romslige kanaldimensjoner og behovsstyrt ventilasjon. Skolens energisystem er en varmepumpe som utnytter overskuddsvarme fra byggets kjøleanlegg og ni energibrønner. I tillegg er bygget tilknyttet fjernvarme. Inntaksluften forvarmes (og kjøles om sommeren) i en betongkultvert under bakken med tverrsnitt på 4 x 4 meter. Fordi veggene er skolens viktigste arbeidsflater er det i stedet for radiatorer langs yttervegg installert 400 m² med

"For dette prosjektet handler LEAN om
helhetstenkning, flyt og kontinuerlig forbedring."

FAKTA

Oppdragsgiver: Stortinget ved
Kunnskapsdepartementet

Byggherre og eier: Statsbygg Bruker: Fakultet for kunst,
musikk og design ved UiB (tidligere KHIB)

Prosjekt- og prosjekteringsledelse: Atkins Norge

Arkitektur og landskap: Snøhetta Rådgivende ingeniør:
Rambøll Interiør: Scenario Byggeledelse: Fylkesnes AS

© Byggfakta

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler
må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning
fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/ba31qLaU>

- Opnar for unike moglegheiter

□ Bergens Tidende. 04.10.2017. Side: 36

Ingvild Nave

PRESTISJEPROSJEKT: Ein milliard kroner og 12 år har det kravd. Neste veke opnar den nye kunst- og desig nhøgskulen på Møllendal.

Teikna av arkitekt-selskapet Snøhetta, som vann -arkitektkonkurransen i 2005.

Studentar og tilsette får 14.800 kvadratmeter til disposisjon.

Prislappen ligg på ein drøy milliard, inkludert kostnadar til planlegging og prosjektering.

Bygget si kunstneriske utsmykking har Kunst i offentlege rom (Koro) ansvaret for.

Bygd av Statsbygg på oppdrag for Kunnskaps-departementet.

Tomtearbeidet starta i 2014 og -bygginga i mai 2015.

Neste steg er å få flytta Griegakademiet til Møllendal.

Planen er å byggje eit nytt bygg til musikkstudentane ved sidan av KMD.

Pengane for byggjetrinn to er ikkje løyvd eller komme inn i statsbudsjettet enno.

© Bergens Tidende

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/2PMmHCxc>

36 // BERGENS TIDENDE ONSDAG 4. OKTOBER 2017

KULTUR

FRØDE BILKRETTAARD (44 ÅR) FOTOGRAFERT AV GØRDT H. BERGEMAN. ILLUSTRASJON: SØREN H. HANSEN

PRESTISJEPROSJEKT // Ein milliard kroner og 12 år har det kravd. Neste veke opnar den nye kunst- og desig

- Opnar for unike moglegheiter

FERDIO: Bygget er teikna av Snøhetta, som vann arkitektkonkurransen i 2005. Neste veke inviterer fakultetet til opning.

INGVILD NAVE
Illustrasjon: SØREN H. HANSEN

HELME SVERTSEN

Det går ei spesiell kjende å gå her. Dette bygget er fullt av kirka, kroker og nye moglegheiter, seier arkitekt Frode Thorsen ved fakultet for kunst, musikk og desig (KMD) ved Universitetet i Bergen.

I 2015 starta bygginga. No står her 14.800 kvadratmeter dedert til kunst og desig fortløp.

Det er det sene Snøhetta-bygget i lands ette Operahuset i Oslo, og det einaste i Bergen.

Tover halv år har universitetet verna på det nye bygget til fakul-

tet for kunst, musikk og desig (tidligere Kunst- og desig høgskolen). I 2005 blei det lyst ut ein konkurranse om å designe bygget som skal utdanne Bergen sine framtids kunstnarar og designarar.

Prisappen ligg på ein milliard kroner.

«Det tar tid å bli kjent. Vi går framleis på oppdragsferd kvar dag: først produksjon og professor i keramikk og leire, Anne-Mette Myrdal.

Snøhetta har det siste tilrett vorte prosjekt over heile verda. Mellom anna har dei teikna biblioteket i Alexandria i Egypt, San Francisco sitt museum for moderne kunst og Busan-opperas i San Korea. Dei har også utforma Times Square i New York.

«Vier ambisjon

Snøhetta har bygd den nye skolen i to akse – ein offentleg og ein privat. Dei store kunstnerane stod veggje i gile represententer det opne, og eit stags vindinge med vinda. Heri gjømt vekst har dei plassert arbeidsrom og privat område det kunstnerane kan arbeid-og-tenne i her.

KMD-fakultetet lagde tidlegare lokale fleire ulike stader i Bergen, noko som førte til

for moderne kunst og Busan-opperas i San Korea. Dei har også utforma Times Square i New York.

«Vier ambisjon

Snøhetta har bygd den nye skolen i to akse – ein offentleg og ein privat. Dei store kunstnerane stod veggje i gile represententer det opne, og eit stags vindinge med vinda. Heri gjømt vekst har dei plassert arbeidsrom og privat område det kunstnerane kan arbeid-og-tenne i her.

KMD-fakultetet lagde tidlegare lokale fleire ulike stader i Bergen, noko som førte til

«Dette er framtidsetta og opnar for unike moglegheiter for å samarbeide på tvers av kunstformene. Vi skal vere heilt i front.

Foto: Thorsen, Søren H. Hansen for kunst, musikk og desig (KMD) ved Universitetet i Bergen.

trur samlokaliseringa vil føre til betre kvalitet på undervisning, designtilrette og kunstner.

«Det er særleg viktig for oss å få samla studentane. Tidlegare var kunstnappelsket i Bergen (KHM) spreidd over heile fem bygg. Vi prøvde rundt mellom byggja, forlet produksjon og professor i keramikk og leire, Anne-Mette Myrdal.

I januar blei fakulteta for kunst, musikk og desig ved UBU slått saman. Med milliard-bygginga på plass, ligg ambisjonert for kva fakultet skal prestere her.

«Dette er framtidsetta og opnar for unike moglegheiter

BA anbefaler

Bergensavisen. 12.10.2017. Side: 23

1 Det er i stunder som når man fryder seg over dypdykket i norsk hiphop-kultur gjennom miniserien «Takin Ova - Historien om norsk hiphop» at man skal være takknemlig for statskanalen.

For dens romslige økonomiske rammer og tro på at folket trenger opplysende tidsdykk som nettopp dette. Som «Punx», dokumentarserien om punk, nyeveiv, postpunk og hardcore i Norge fra 1977 til 2015, som ble sendt høsten for to år siden er også «Takin Ova» vel verdt en titt. Selv om Lars Vaular, som er delaktig i serien, har luftet i sosiale medier at det er en liten skandale at ikke A-laget er ikke representert når de lange linjene i den fortsatt ganske unge norske hiphop-historien skal tegnes opp er det flust av nøkkeløyeblikk her. Som da hiphop-Norge anno 1998 «angrep» Hit Awards det året, da gudfaren Tommy Tee sammen med sine norske TP Allstars og Scandinavia rappellerte ned fra taket i Oslo Spektrum. Seriens første episoder vier godt med tid til de som brøytet vei (A-Team/B. O. L. T Warhead) og de som ble møtte motstand i starten (Klovner i kamp og Gatas Parlament).

2 Den norske platehøsten tetner seg voldsomt til i løpet av noen få høststuser i oktober. Og nå er vi midt i stormen. Som vanlig er fortsatt Susanne Sundfør den som tar størstedelen av lyset i en høst der hun er plateaktuell. Men glem ikke Tønes stillegående «Sesong 4» som ble litt inneklemt da den seilte inn i strømmetjenester helt på tampen av september. Heller ikke Cezinandos kritikerroste «Noen ganger og andre» eller den selvtitulerte debuten til sløye og flotte til Misty Coast bør blåse bort med høstløvet. For ikke å snakke om Store Ps «Rommet», som også inkluderer studioversjonen av en av de fineste enkeltøyeblikkene på Bergenfest i sommer, låten «Huske å puste».

3 Onsdag denne uken åpnet Fakultet for kunst, musikk og design offisielt og i samme renn arrangeres det et todagers fagseminar om fremtidens kunstog designutdanning for studentene og de ansatte ved KMD, men som også er åpent for andre interesserte. Blant dem som kommer for å snakke er blant andre

BA anbefaler

Takin Ova av Lars Vaular på NRK

1 Det er i stunder som når man fryder seg over dypdykket i norsk hiphop-kultur gjennom miniserien «Takin Ova - Historien om norsk hiphop» at man skal være takknemlig for statskanalen. For dens romslige økonomiske rammer og tro på at folket trenger opplysende tidsdykk som nettopp dette. Som «Punx», dokumentarserien om punk, nyeveiv, postpunk og hardcore i Norge fra 1977 til 2015, som ble sendt høsten for to år siden er også «Takin Ova» vel verdt en titt. Selv om Lars Vaular, som er delaktig i serien, har luftet i sosiale medier at det er en liten skandale at ikke A-laget er ikke representert når de lange linjene i den fortsatt ganske unge norske hiphop-historien skal tegnes opp er det flust av nøkkeløyeblikk her. Som da hiphop-Norge anno 1998 «angrep» Hit Awards det året, da gudfaren Tommy Tee sammen med sine norske TP Allstars og Scandinavia rappellerte ned fra taket i Oslo Spektrum. Seriens første episoder vier godt med tid til de som brøytet vei (A-Team/B.O.L.T Warhead) og de som ble møtte motstand i starten (Klovner i kamp og Gatas Parlament).

2 Den norske platehøsten tetner seg voldsomt til i løpet av noen få høststuser i oktober. Og nå er vi midt i stormen. Som vanlig er fortsatt Susanne Sundfør den som tar størstedelen av lyset i en høst der hun er plateaktuell. Men glem ikke Tønes stillegående «Sesong 4» som ble litt inneklemt da den seilte inn i strømmetjenester helt på tampen av september. Heller ikke Cezinandos kritikerroste «Noen ganger og andre» eller den selvtitulerte debuten til sløye og flotte til Misty Coast bør blåse bort med høstløvet. For ikke å snakke om Store Ps «Rommet», som også inkluderer studioversjonen av en av de fineste enkeltøyeblikkene på Bergenfest i sommer, låten «Huske å puste».

3 Onsdag denne uken åpnet Fakultet for kunst, musikk og design offisielt og i samme renn arrangeres det et todagers fagseminar om fremtidens kunstog designutdanning for studentene og de ansatte ved KMD, men som også er åpent for andre interesserte. Blant dem som kommer for å snakke er blant andre kunstner Jeremy Deller og filosof/forfatter Roman Krznaric.

Kinoopremierer

FREDDAG: Morgens har «Snusmannen»-kinoopremiere. Det har blitt årværet noen spekulasjoner om filmatiseringen av Jo Nesbøs filmen, som de siste dagene har fått veldig hard medfart i norske medier. I går pågikk BA å få filmen en ører på hjemmesiden. I tillegg har blant annet dokumentareren «Gata» fra Syttio premiere.

kunstner Jeremy Deller og filosof/forfatter Roman Krznaric.

© Bergensavisen

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/YiC8WJrC>

fakta

Nye Fakultet for kunst, musikk og design (KMD) ved UiB åpnet offisielt 11.10.2017. Bygget er tegnet av arkitektfirmaet Snøhetta, som vant arkitektkonkurransen i 2005, er 14.800 kvadratmeter og er bygd av Statsbygg på oppdrag for Kunnskapsdepartementet. Prislappen er på omtrent en milliard, inkludert kostnader til planlegging og prosjektering.

Neste steg er å bygge et nytt bygg til musikkstudentene på Griegakademiet like ved siden av nye KMD. Pengene for byggetrinn to er ikke bevilget ennå.

Byggets kunstneriske utsmykning ligger under Kunst i offentlig rom (KORO) og er kuratert av Nora Ceciliedatter Nerdrum og Merete Røstad. Så langt er kun første del av kunstprosjektet ved fakultetet på plass: samlingen Ephemerality - A Permanent Collection. Samlingen presenteres i to av syv trappeoppganger og er satt sammen av forarbeider, skisser og idéutkast fra nærmere 200 tidligere studenter ved kunst- og designfagene. Den er ment som et tilbakeblikk på de historiske institusjonene som nå er erstattet av det nye fakultetet; Statens høyskole for kunsthåndverk og design (1909-1996), Vestlandets kunstakademi (1972-1996) og Kunst- og designhøgskolen i Bergen (1996-2016).

© Bergens Tidende

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/kZE7KUwW>

Kunststudentar gir milliardbygget stryk

Bergens Tidende. 14.10.2017. Side: 58

Ingvild Nave | KJETIL K. ULLEBØ

© Bergens Tidende

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/sXfRY5XN>

SB / KULTUR

BERGENS TIDENDE LØRDAG 14. OKTOBER 2017

MISSEDØE: Noah Hultström, Mathias Løose og Emma Sjøvold meiner bygget ikkje er tilpassa kunststudentar slik det er i dag.

Kunststudentar gir milliardbygget stryk

FRUSTERANDE: Kunststudent Fridtjof Wessethoft synest det er litt at KMD-bygget ikkje fungerer til formålet det blei bygt for.

Kunststudentar fekk kjefi for å søle måling i det nye prestisjebygget i Møllendal.

AV: K. ULLEBØ
FOR: A. KRISTIANSEN

Måndag 12. oktober blei det nye fakultetet for kunst, musikk og design opna med bank og bær.

Men bakant i køket sto studentane og kledde og lite art i korrida frå scena.

«Vi har ikkje nok plass, verkstadane er ikkje ferdige, og samarbeidet med Statsbygg har fram til no vore vanskeleg, fortel kunststudenten og medlem i fakultetsstyret, Fridtjof Wessethoft.

Det var studentavisa Studvest som først omtalte minerva med den nye mullarkalkulen.

Atelier i dusen

Ein av studentane som er råka av plussminusen er Mathias Løose. Han og fire andre har sers seg samløst til å arbeide i dusen.

«Vi har fått til dels små kontoravtakke, men det fungerer ikkje slik og skal arbeide med instrumenter og lyd, medan ein annan jobbar med ein skulptur, fortel han.

Å bruke verkstadane er i mange tilfelle ikkje eit alternativ,

for fordi mange av dei framleis ikkje er klare.

Nokre studentar har til og med vart å flytte heile ut av bygget og inn i gammal lakkeringsverkstad rett ved sida av milliardbygget.

«Kommunikasjonen mellom Statsbygg, fakultet og oss har vore dårleg. No har vi fått besked om at vi må flytte ut av dusane. Vi er glade for å ha fått ny studie, men skulle ønske det fungerte litt betre, fortel Mathias Løose.

Bergens Tidende har snakka med ei rekkje studentar som studenter problema Løose og Wessethoft nemner.

«Vi er nøgde med satsinga, og lengt fram til med bygget er negativt, men vi treng arbeid å arbeide på, ikkje enorme kronevogter, seier Wessethoft.

«Fuck Statsbygg»

Ein annan problem har vore at Statsbygg, som eig bygget, skal ha kjefi på studentar for å søle måling og korrektur. At dei framleis går føre seg byggetrøbbel inne i KMD har også skapt gestastingar.

«Eit eksempel er ein student som hadde hengt opp måleri og skulpturløst for å gjøre det klare for ei utstilling. Statsbygg skulle måle rommet, og tak til med og slengje det i eit hjørne. Noko av det blei til og med lagt på golvet i mellomrommet veggane som målingstrep, fortel Wessethoft.

Studentane si minnare blei ryddelig formlidå då det blei laga ei ny Statsbygg-20-stader på det nye fakultetet.

Statsbygg ragerte på prisen med å sende ei rekning på 150.000 kroner til fakultetet for å gjøre det. Universitetet sitt svar på gatenavnet blei kalla inn for å vurdere om tiltaksplanen var kunn. Det meinte dei ikkje at det var.

«Det er synd at nokon valde å gjøre det. Kostnadene med Statsbygg er løyst opp i no, men det tok tid før dei for oss brukte studio våre som vi ville. Mange følte seg nok overvaka, fortel Wessethoft.

«Ei misforståing»

«Eg blei jo litt sjokkert då eg høyrde at det var blitt laga «fuck statsbygg» i bygget vårt, seier Maria Williams, ervervsforvarer i Statsbygg for region Vogn.

Det er Statsbygg som eig bygget i Møllendal, og Williams studenter at det har vore nokre utfordringar etter at bygget vart opna i august.

«Fakultet for kunst, musikk og design er ein ny leitetakar hos oss. Og kunststudentar jobbar litt anstolne enn ingeniørstudentar ved Høgskulen eller økonomistudentar ved NIHI. Det brukar bygget på ein heilt annan måte, og vi har sammen

medfingertrep, fortel Wessethoft.

«Det er synd at nokon valde å gjøre det. Kostnadene med Statsbygg er løyst opp i no, men det tok tid før dei for oss brukte studio våre som vi ville. Mange følte seg nok overvaka, fortel Wessethoft.

«Eg blei jo litt sjokkert då eg høyrde at det var blitt laga «fuck statsbygg» i bygget vårt, seier Maria Williams, ervervsforvarer i Statsbygg for region Vogn.

Det er Statsbygg som eig bygget i Møllendal, og Williams studenter at det har vore nokre utfordringar etter at bygget vart opna i august.

«Fakultet for kunst, musikk og design er ein ny leitetakar hos oss. Og kunststudentar jobbar litt anstolne enn ingeniørstudentar ved Høgskulen eller økonomistudentar ved NIHI. Det brukar bygget på ein heilt annan måte, og vi har sammen

medfingertrep, fortel Wessethoft.

«Det er synd at nokon valde å gjøre det. Kostnadene med Statsbygg er løyst opp i no, men det tok tid før dei for oss brukte studio våre som vi ville. Mange følte seg nok overvaka, fortel Wessethoft.

«Eg blei jo litt sjokkert då eg høyrde at det var blitt laga «fuck statsbygg» i bygget vårt, seier Maria Williams, ervervsforvarer i Statsbygg for region Vogn.

Det er Statsbygg som eig bygget i Møllendal, og Williams studenter at det har vore nokre utfordringar etter at bygget vart opna i august.

«Fakultet for kunst, musikk og design er ein ny leitetakar hos oss. Og kunststudentar jobbar litt anstolne enn ingeniørstudentar ved Høgskulen eller økonomistudentar ved NIHI. Det brukar bygget på ein heilt annan måte, og vi har sammen

medfingertrep, fortel Wessethoft.

«Det er synd at nokon valde å gjøre det. Kostnadene med Statsbygg er løyst opp i no, men det tok tid før dei for oss brukte studio våre som vi ville. Mange følte seg nok overvaka, fortel Wessethoft.

«Eg blei jo litt sjokkert då eg høyrde at det var blitt laga «fuck statsbygg» i bygget vårt, seier Maria Williams, ervervsforvarer i Statsbygg for region Vogn.

Det er Statsbygg som eig bygget i Møllendal, og Williams studenter at det har vore nokre utfordringar etter at bygget vart opna i august.

«Fakultet for kunst, musikk og design er ein ny leitetakar hos oss. Og kunststudentar jobbar litt anstolne enn ingeniørstudentar ved Høgskulen eller økonomistudentar ved NIHI. Det brukar bygget på ein heilt annan måte, og vi har sammen

FRUSTERANDE: Kunststudent Fridtjof Wessethoft synest det er litt at KMD-bygget ikkje fungerer til formålet det blei bygt for.

Barnelekkdommar

Fakultetet er klare over utfordringane med bygget, og vi håper at vi er i ferd å komme over barnelekkdommane. Vi opplever at det store individuelle skilnader mellom studentane. Mange ser dei store moglegheitene det nye bygget gir oss og er entusiastiske. Og så er det nokon studentar som har opplevd at verkstadane ikkje har vore helt optimale, seier dekan ved fakultet for kunst, musikk og design på Universitetet i Bergen, Frode Thøsen.

«Kva gjør de no for å betre situasjonen?

«Vi må systematisk kartlegge kva som er problemet, og så må vi vurdere å gjøre dei justeringane som trengst. Skilene er bygd slik at det er fullt mogleg å gjøre endringar i areal, seier Thøsen.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

med fakultetet jobba for å bli enige om kvar grensene skal gå, og hva har retningane mellom skil ha, seier Williams.

«Før ho undersøkte:

«At dei blei forna kunstverk, var ein misforståing. Det var aldri vår intensjon. Men dette er ting vi no byttar å få gode rettingar på, etter ein inn

HVA NÅ, BERGEN?

Redaksjonen / Tegning: Constance Tenvik

Tunge institusjoner som står midt i lederskifter.

Ny storstue for akademiet og kunsthøgskolen.

Sterke kunstnerfelleskap der kjernemedlemmer har flyttet fra byen.

Det er vanskelig å se at 2018 er året kunstbyen Bergen skal stå på stedet hvil. Men blir det to skritt frem eller ett tilbake?

- MÅ FYLLES MED SJEL

Bergensavisen. 11.10.2017. Side: 22-23

ØRJAN NILSSON

Studentene har holdt hus i de splitter nye lokalene i Møllendal siden starten av august. Hvordan trives de så langt?

BERGEN: I dag er det storstilt åpning av Fakultet for kunst, musikk og design sitt nybygg i Møllendal. Den anerkjente britiske kunstneren Jeremy Deller dukker opp, det samme gjør tidligere Borealis-sjef Alwynne Pritchard. Sistnevnte har spesialskrevet en fanfare som skal uroppføres på åpningsdagen.

- Et forbilde

Dagen før dagen fikk prosjektsjef for byggingen av den nye skolen, Hans Thomas Holm, prisen for «Beste Praksis» i byggenæringen for «fremragende ledelse, prosjektering, bygging og systematisk ferdigstilling (LEAN-modell) av Kunsthøgskolen i Bergen», som det heter i juryens begrunnelse. Skolen ble nemlig levert før angitt dato og ikke minst ble den billigere enn først prosjektert.

- Dette bygget vi står i nå er et forbilde for byggenæringen. Måten man har bygget dette bygget på fortjener anerkjennelse, sa Sverre Tiltnes i sin tale til prisvinneren i auditoriet Knut Knaus, som ligger i byggets første etasje. Tiltnes er direktør i det som heter Bygg21 og er et bindeledd mellom bygg og eiendomsnæringen og statlige myndigheter. Et samarbeidsprosjekt mellom myndighetene og næringen som har en hovedmålsetting om å redusere byggekostnadene med 20 prosent innen utgangen av 2020.

Siste året

Men bak alle festtalene, omvisningene og lekke detaljene i praktbygget har elevene vært på plass siden første uken i august. I byggets fjerde etasje møter vi to som er på helt forskjellige steder i sitt studieløp. Inga Fløystad Ellingsgård fra Molde får nytte godt av fasilitetene i det nye bygget i sitt siste år på master i design, mens Daniel Agung bare har noen uker bak seg på sin bachelor i kunst.

- Det tar tid å bli kjent i et så stort bygg. Samtidig har

skolen vært veldig imøtekommende på at det er veldig forskjellige behov i studentmassen, sier Fløystad Ellingsgård fra sin plass i huset. Hun har sin pult med ryggen mot store vinduer som åpner utsikten over Store Lungegårdsvann, Ado Arena og nye Media City Bergen.

- Størrelsen er vel den største forskjellen. Men studentene her må også bruke tid på å få eierskap til bygget. Det er nytt og veldig flott, men vi må fylle det med sjel. Bygget må bli vårt og det vil ta tid, jeg får nok ikke oppleve det, siden dette er mitt siste år.

- Trives du i bygget, så langt?

- Jeg hadde et veldig nostalgisk og fint forhold til det gamle bygget. Det har vært en veldig gøy overgang til nytt bygg, men siden jeg bare skal være her et år hadde jeg kanskje ønsket at jeg ikke var en del av prosessen. Det har vært litt kaos det siste halvåret, sier hun.

Daniel Agung, som arbeider med foto og grafikk, synes det er spennende å bli student i flett nye lokaler.

- Samtidig er ikke alt oppe og går ennå og det er en prosess rundt det å bli kjent på huset. Foreleserne våre snakker mye om sjelen som huset skal fylles med. Den kan vi gjøre noe med.

en del av Sverre Muncks kranfabrikk, på tomten.

Statsbygg fikk i oppdrag å realisere prosjektet, og Stortinget vedtok i revidert nasjonalbudsjett for 2013 en startløyve til byggeprosjektet.

Bygget er tegnet av Snøhetta. I 2005 vant kontoret plan- og designkonkurransen med utkastet «1,1 promille»

Reguleringsplanen ble godkjent av byrådet i 2013.
Igangsettingstillatelsen ble gitt i 2014. Byggearbeidet
startet i mai 2015 og ble ferdigstilt i april.

"med sjel. Det er nytt og veldig flott, men vi må fylle det

INGA F. ELLINGSGÅRD, student"

NY KUNSTHØGSKOLE

Statsbygg fikk i juni 2013 i oppdrag å prosjektere og
bygge et nybygg for UiB.

Tidligere lå det en industrihall,

© Bergensavisen

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler
må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning
fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les hele nyheten på <http://ret.nu/FaaRDwBF>

Nyhetsaker i Danmark

Snøhetta har tegnet Bergens nye kunstakademi - placeret i et tidligere industriområde uden for byen. Pressefoto

Kunstnerfabrikken

Det succesrige norske arkitektfirma Snøhetta står bag Bergens nye fakultet for kunst, musik og design. Tankegangen bag er, at arkitekturen skal levere rammerne, men det er elever og lærere, der skal udfylde dem.

AF TORBEN WEIRUP

På den aflange vinduesrude, der skil- ler kantinen i det nye undervisnings- byggeri i Bergen fra en af stedets store haller, går nogle studerende og teg- ner med tusch på glasset. Andre komer til, for tuscherne ligger fremme med en opfordring til at bruge dem, og nogle holder op og går videre. Her er virkelig tale om et *work-in-progress* - og det gælder for så vidt hele ny- byggeriet.

Tidligere var de omkring 350 kunststude- rende af forskellig art fordelt på fem ældre byg- ninger i centrum af Bergen. Nu er de samlet i »Fakultet for kunst, musik og design« placeret midt i en ny bydel 20 minutters gang fra cen- trum. Det svarer nogenlunde til distancen mel- lem Universitetsparken i Aarhus og midtbyen. Og om få år vil studerende og områdets bebo- ere kunne komme hver vej på fire minutter, når en ny letbane bliver taget i brug.

Historien om det nye undervisningsbyg- geri i Bergen minder om det, der sker og er sket i mange andre byer i den del af verden, der ikke længere er industrialiseret i samme grad. Efterhånden som havnefronterne blev funk- tionstømt, opstod der først rådvildhed over,

hvad man skulle bruge de smukt beliggende områder til. Tidligere havde de været afspær- ret, fordi de var store arbejdspladser. Senere kom så udsigtslejlighederne med deres store vinduer, og inden de helt havde overtaget de gamle industriområder, begyndte planlæg- gere og politikere at placere uddannelses- og kulturinstitutioner på nogle af de tiloversblev- ne grunde. DOKK1 i Aarhus er et illustrativt eksempel.

I Bergen er det som nævnt kunstneruddan- nelse, der er blevet samlet i en godt 15.000 kvadratmeter stor, rå, fabriksagtig bygning konstrueret af glas, stål og beton - ud fra en tankegang om, at arkitekturen skal levere ram- merne.

Det er eleverne og deres lærere, der skal ud- fylde dem og efterhånden omdanne såvel de store projekthaller som afdelingerne til indi- viduelle arbejdspladser til eget brug.

Det betyder ikke, at der ikke er æstetik i Nor- ges mest berømmede tegnestue Snøhettas byg- geri. Et fint greb er de store karnapagtige vin- duer, der indbyder til kaffemøder i nicher med udsigt, og bygningens ydervægge er beklædt med en aluminiumslegering, der er særligt

Bergen er byen bag regnen. Derfor er der også arbejdet med forskellige former for klimasikring ved det nye universitetsbyggeri. Pressefoto

Udsigten fra det nye byggeri er malerisk smuk. Pressefoto

havvandsafvisende, for der er meget salt i regnen i Bergen. Husets hud har desuden en reliefkarakter, hvilket betyder, at der opstår et spil i facaden, der bliver forskellig afhængig af døgnets rytme, årstidernes skift og variationen i vejrliget.

Vejret er særligt i Bergen. Byen, der ligger omgivet af fjelde, modtager op mod tre meter regn om året. Til sammenligning er regnmængden i for eksempel Oslo og Danmark mellem 700 og 750 ml.

Mange byer verden over gør sig i disse tiår overvejelser om klimaforandringer. Vil vandsstanden stige? Kommer der flere meget heftige regnskyl? Og hvad gør vi med vandet? Tidligere er for eksempel energibesparelse blevet en del af planlægningen ved byggeri, og klimasikring er et kort, der i disse år er et af de stærkeste i spillet om byggeri, renovering og transformation af ældre byggeri samt omlægning af pladser og torve - og det nye universitetsbyggeri i Bergen er ingen undtagelse.

På grund af nedbørsmængderne har Bergen stor erfaring i håndtering af regnskyl og vand-

mængder, og ved det nye universitetsbyggeri opsamles regnvandet, opbevares i bassiner og slippes langsomt ud.

Ud er i havet, som man kan se fra »Fakultetet for kunst, musik og design«, der i øvrigt snart får selskab af et nybyggeri Grieg-musikakademi, opkaldt efter en af byens store sønner. Mellem universitetsbyggeriet og havet skal anlægges en stor plads, der også kan anvendes af beboerne i de omkringliggende etageejendomme.

På pladsen åbner et galleri, hvor de studerende vil kunne udstille store dele af året og derved potentielt blive en del af miljøet og aktiviteterne i den nye bydel.

»Fakultetet for kunst, musik og design« er tegnet af Snøhetta; et meget succesrigt og internationalt efterspurgt arkitektfirma, der blandt andet har tegnet operahuset til Oslo og står for den kommende udvidelse af Ordrupgaard nord for København.

tow@berlingske.dk

Berlingske var inviteret til Norge af Bergen Universitet.

Grundtvigs Højskole

SOMMERKURSER 2018

UGE 25: 17/6 - 23/6

• En uge på højskole i Nordsjælland (Seniorkursus)

UGE 26: 24/6 - 30/6

• Fotofestival
• Radio
• Eksperimenterende maleri

UGE 27: 1/7 - 7/7

• Syng dansk v. Phillip Faber
• Modelmaleri

UGE 28: 8/7 - 15/7

• Rytmaskor v. Morten Kjær & Line Groth
• Sangskrivning v. Tue West

UGE 29: 15/7 - 21/7

• Andersens sommerkor
• Det ændrede verden: 1968
• Tegning

UGE 30: 22/7 - 28/7

• Gospel på Grundtvigs
• Akrylmaleri

UGE 31: 29/7 - 4/8

• Litteratur: Mød tidens forfattere
• Filosofi: Moderne tænkere
• Foto v. Sofie Amalie Klougart

UGE 32: 5/8 - 11/8

• Globalisering og demokrati
• Portrættegning
• Foto v. Maria Fonfara

UGE 33: 12/8 - 18/8

• Skriv selv (m. Gyldendal)
• Graphic Novels
• Sangskrivning v. Tue West

GRUNDTVIGS.DK
FREDERIKSVÆRKSgade 147 • 3400 HILLERØD
T: 48268700 • M: INFO@GRUNDTVIGS.DK

Nyhetsaker i England

15th October 2017

The Observer
Online

Bergen, where Jo Nesbø's *Snowman* carried out his grisly work, refashions its image

Michael Fassbender has been in town filming the Scandi-noir horror. Artist Jeremy Delier is there too, working on a very different project

Bryggen, with its lively waterfront buildings, is a tourist draw. Photograph: Arne Strick Photo

Bergen, with its protected historic waterfront and romantic, low-hanging mountain mists, is quite used to being packaged for foreign consumption. Long sold as “the gateway to the Norwegian fjords”, the Viking port is an established stop-off for Nordic cruises and, since the recent international literary boom in Scandi-noir fiction, it also finds itself a big draw for fans of the bestselling crime genre.

Some of its surrounding geographical features have become synonyms with gruesome fictional deaths, largely thanks to the enormously successful Norwegian writer Jo Nesbø. And Bergen's streets, with their processions of hooded quilted jackets, zipped against the rain, now say only one thing to most modern tourists: “murder”.

The release this weekend of the mega-budget thriller *The Snowman*, a film starring Michael Fassbender and based on the seventh book in Nesbø's detective saga, should really mean that the city is bracing itself for another icy blast of association with grim homicide. After all, much of *The Snowman* was shot on location in and around Bergen and the popular Vidden hiking trail between the Ulriken and Floyen mountains is the scene of one of the horrific murders detailed in the book.

Yet this weekend, the people of Bergen are actually busy celebrating the advent of an entirely different cultural landmark. Their gleaming new Kunst Musik Design (art, music and design) faculty building, which opened its doors to students four days ago, is a key part of a concerted national bid to put Bergen back on the European cultural map. The aim is to be recognised as a destination for more than just stately Saga cruise daytrippers or devotees of BBC's hit Scandinavian dramas. Backed by Norwegian government funds, the country's second city is pushing for renewed status as an international centre of creative excellence, able to attract students and top artists from around the world. So the founding of this £100m home for just 350 arts students at a time is a deliberately lavish strategic move.

Applicants from abroad, Frode Thorsen, the dean at KMD, promises, will be welcomed with open arms. Already about one in three of those who receive doctorates are foreigners and some are even funded. Most universities in Norway are state-owned and fairly heavily endowed. Students are supported by the kind of loans and grants that would astonish British freshers. Tuition fees are covered by the government and those studying for a PhD at Bergen University are paid employees. What's more, much of the teaching is done in English.

Last week, Britain's Turner prize-winning artist Jeremy Deller was one of the high-profile guests invited to mark the opening of the building, now formally absorbed into Bergen University. Talking to a central hall full of students and lecturers about his work, ranging from his re-enactment of the Battle of Crygawa during the miners' strike to his "bouncy castle" Stonehenge, Deller emphasised the idea that an artist can bring their work to the public in a variety of forms. "I haven't really done any work that is conventional art for a long time now. Everything changed when I realised I could work with people, with communities, instead," he said.

15th October 2017

The Observer
Online

It is a particularly appropriate message for this new building, which has been designed by the acclaimed Norwegian architects Snohetta specifically as a home for multi-disciplinary collaborations. The idea behind the RMD building, an amalgam of six schools previously scattered across the city, is that sculptors and ceramists should be able to work right alongside fine artists and fabric designers. It is interactions like these, said project manager Astrid Renata Van Veen, that may spark new ways of thinking: "These encounters cannot be forced by an architect, of course, but you have to create spaces where these things might happen, to find ways for students to see each other and see their work."

Indeed, the logo Deller has created for the opening celebrations shows an octopus deftly juggling several musical instruments, a paintbrush, a camera and knitting needles; a different artistic tool in each tentacle.

The first school of art was established in Bergen in 1772 and, while there is some regret about leaving the old faculty buildings in the city centre, the big investment in the new site, coupled with the multi-disciplinary dream, seems to have won over most of the teaching staff.

© Michael Sander / Getty Images. A film adaptation of J. K. Rowling's Harry Potter and the Sorcerer's Stone.

For the vice-dean, Professor Anne-Helen Mydland, herself a former art student in Bergen, the value of artistic effort is philosophically closely linked with a political commitment to promoting democracy. She believes that by working together, across the disciplines, the arts stand a better chance: "Even in Norway, art is always fighting for itself. Art is about allowing new voices to be heard and it is always a struggle to communicate how important that is. And, with everything going on in the world now, it has never been more important."

So, while British art schools and university faculties are wondering how to cope with a future outside the European Union, Norway, also an EU refusenik, has been quietly orchestrating a plot twist worthy of one of Nesbø's detective stories. A stealthy way to survive in the choppy seas of international markets, the government believes, is to use part of its vast and continuing national income from North Sea oil (£1,240bn since production started in the 70s) to position itself at the vanguard of international artistic thinking. Now, on the back of the current popularity of Scandinavian style, the new art school will be using some of these oil funds to remind Norway's larger neighbours, including Britain, that there is more to the country's creativity than sleek chairs and cosy rugs.

And the KMD is just one part of the Norwegian investment programme in the reputation of Bergen. As well as a planned new home for the city's renowned music school, The Grieg Academy, to go up next door to the new arts faculty in Møllendal, Bergen already has a pristine new airport and is in the middle of constructing a light railway system. All this, despite the fact the entire metropolitan area only has a population of 420,000.

Back in the 13th century, Bergen was Norway's capital, before Oslo overtook it in the 1830s. Sitting at the centre of a lacy network of inlets on the west coast of the country, the Vikings first spotted its potential as a naturally sheltered harbour. But Bergen's historic significance in Europe chiefly dates from its glorious period, running until the 16th century, as one of the cities of the powerful Hanseatic League, the trading federation established around the Baltic Sea and northern Europe.

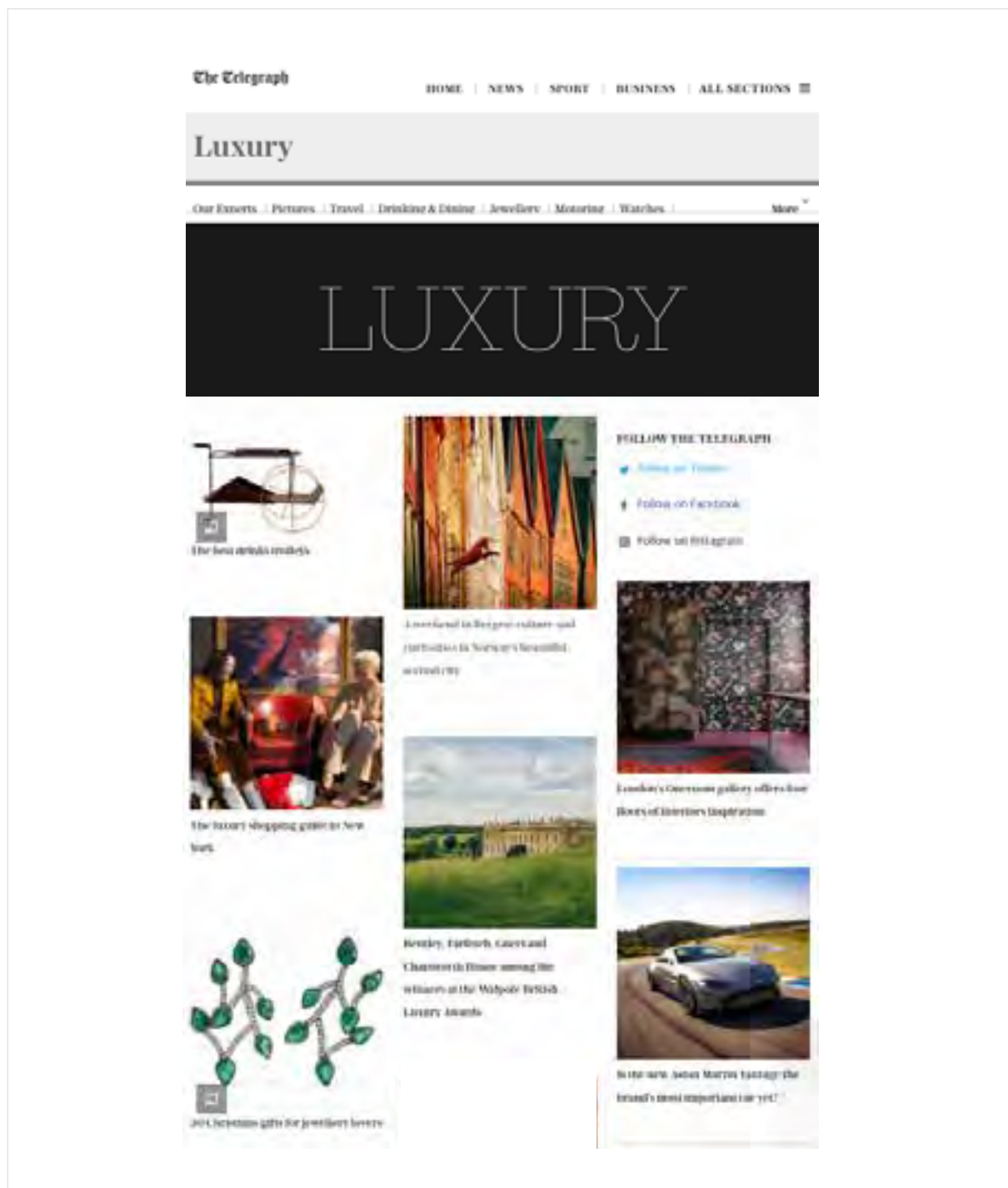
Since then, several fires have reduced the size of the city's most recognisable bit of visual branding, the attractive waterfront **Bryggen district**, a world heritage site recently crossed by the urgent feet of Fassbender as detective Harry Hole. Whatever the critics may say about *The Snowman*, it will doubtless attract a fresh wave of tourism to this part of town.

But perhaps the cultural attraction that best sums up the way Bergen now sees itself is a place that has already been pulling in the tourists for decades: the hillside home of Edvard Grieg, the composer of the Peer Gynt Suite.

For, although that other Norwegian cultural giant, the playwright Henrik Ibsen, author of Peer Gynt, once worked as a stage director in Bergen, it is the mighty reputation of Grieg, born there in 1843, that looms over the city, both metaphorically and literally. A visit to the **villa in Troldhaugen** that he lived in with his wife, the singer Nina Grieg, until his death in 1907 is charming enough. But what really stands out is the way the Griegs used their small home, slightly out of the way as it was for their fellow city dwellers, as a crucible of artistic and social activity. It was frequently full of musicians and regularly used for concerts, its bare wooden walls chosen for the best acoustics and its partitioned ground-floor rooms hosting impromptu performances: a perfect model for what the city of Bergen now hopes to become in northern Europe.

22 November 2017

The Telegraph Luxury (homepage)
Online

The screenshot displays the homepage of The Telegraph's Luxury section. At the top, the 'The Telegraph' logo is on the left, and navigation links for 'HOME', 'NEWS', 'SPORT', 'BUSINESS', and 'ALL SECTIONS' are on the right. Below this is a grey header with the word 'Luxury' in a serif font. A secondary navigation bar lists categories: 'Our Experts', 'Pictures', 'Travel', 'Drinking & Dining', 'Jewellery', 'Motoring', 'Watches', and a 'More' dropdown menu. A large black banner with the word 'LUXURY' in white serif font spans the width of the page. Below the banner, the layout is organized into several columns. On the left, there are three article teasers: 'The best drinks models' with a scale image, 'Love Canal in Beijing culture and traditions in Soho's Soho101' with a red bird image, and '30 Christmas gifts for jewellery lovers' with green gemstone jewelry. The middle column features 'Bentley, Porsche, Ferrari and Chiron to shine among the winners at the W Motors BRISK Luxury Awards' with a landscape image. On the right, there is a 'FOLLOW THE TELEGRAPH' section with social media links for Twitter, Facebook, and Instagram. Below this are two more article teasers: 'London's Christmas gallery offers four hours of interior inspiration' with a Christmas tree image, and 'Is the new 2018 Maserati GranTurismo the brand's most important car yet?' with a silver sports car image.

22 November 2017

The Telegraph Luxury
Online

The screenshot shows the homepage of The Telegraph's Luxury section. At the top, the navigation bar includes 'HOME', 'NEWS', 'SPORT', 'BUSINESS', and 'ALL SECTIONS'. The main header reads 'Luxury Ultratravel'. Below this, there are links for 'Our Experts', 'Pictures', 'Texts', 'Destinations & Dining', 'Jewellery', 'Motoring', and 'Watches'. The featured article is titled 'A weekend in Bergen: culture and curiosities in Norway's beautiful second city' by Claire Winchall, dated 22 November 2017. The article's main image shows a red reindeer sculpture in a narrow street in Bergen, Norway. To the right of the article is a 'EDITOR'S CHOICE' sidebar with five featured items: '60 Christmas gifts for jewellery lovers', 'The most luxurious Christmas wreaths', '50 stylish Christmas gifts for her', 'The woman behind Chanel on how the ghost of Coco in the millinery their work', and 'Beauty of the far north: bigger, bolder and more beautiful than ever'. At the bottom right, there are social media links to follow The Telegraph on Twitter, Facebook, and Instagram.

22 November 2017

The Telegraph Luxury
Online

retention of Times Square in New York, there's every reason to believe it will become a landmark for the city.

Bergen as seen from the waterfront (CREDIT: GETTY IMAGES/ALAN FRENCH/ESCALIERE)

Ordinarily a university building, even one as architecturally inventive and beautifully finished as this, would be of limited interest to general visitors, but Kunst Munch Design - to give it its full name - is like almost all public buildings in Norway accessible to visitors. In addition to its exhibition spaces, visitors who tour the building are likely to catch glimpses of its studios and workshops. Lectures here are also open to anyone, free and all in English. (While I was there I heard the British artist Jeremy Deller talk about his careers and the philosopher Roman Krasiak speak on empathy.) And it has a pleasant place for lunch in Kafe Munch (named after a local crane manufacturer, not the artist).

8810 in Bergen (CREDIT: BART FAULSTICH)

22 November 2017

The Telegraph Luxury
Online

Bergen itself was yet more of a revelation, a captivating place for an easily accessible, yet off-the-beaten track weekend, altogether prettier than Oslo and less expensive too. Its chief attractions are, famously, access to the fjords by which it is surrounded, along with a string of seven mountains (hills, really, though rugged, forested ones) and the infinitely photogenic Unesco-protected harbour area Bryggen, a wharf of tall gable-fronted wooden houses, tenements (now filled with artists' studios) and alleys, dating back to its medieval glory days as a member of the Hanseatic League, though rebuilt at the beginning of the 18th century.

The city itself is packed with museums (some quite niche, admittedly, unless the Norwegian knitting industry or leprosy hold a particular fascination), art galleries and historic buildings, and well worth a weekend exploring. It hadn't occurred to me, for instance, that the late 19th-century American architectural style known as Carpenter Gothic (think of the houses in *Psycho* or Grant Wood's iconic painting *American Gothic*) is actually Norwegian. (Norway may be the richest country in Europe now thanks to its oil reserves, but so poor was it in the 19th century that between 1880 and 1890, 250,000 Norwegians – more than a ninth of the population – emigrated to the US.)

22 November 2017

The Telegraph Luxury
Online

The dining room in Edward Grieg's house. Photograph by © The Telegraph. Photo credit: GETTY IMAGES/DELICIOUS

Visit the famous clapboard house of Edward Grieg, named Troldhaugen (literally 'Troll's Hill'; the composer was fascinated by folklore and kept an enchanting troll toy on his bedside table) or the Fantoft Stave Church, and you can't help but be reminded of the architecture that inspired Disney's Haunted Mansion.

Troldhaugen is one of five museums that constitute BOHE. It also includes another musician's house (the historical record home: Lyones, of the violinist Ole Bull, inspired by the Alhambra in Granada and built in the 1870s) and four art galleries strung out along the little lake of Lille Lungegård as the centre of the city - with collections ranging from old masters to contemporary work to exhibitions by Norway's most famous artists: Edward Munch and, at least till December 31, Nikolai Astruc, in whose captivating paintings the trees become people.

22 November 2017

The Telegraph Luxury
Online

Flåm Stave Church CREDIT: BERGEN

There is also a handsome, very comfortable new hotel, Bergen Boes, converted from the former stock exchange, with a spectacular suite on its top floor with views across the harbour (Bryggen is a five-minute walk away, as are components of NOBEL fish market and Mount Fløyen, which rises 1,000ft above the town. From its summit (accessible via a funicular) there are sunrise views over the fjords, their islets and the city. The views are said to be better still from the top of Vårheim (2,210ft above sea level), a nine-mile/five-hour hike away along a plateau trail, but the wind had put the cable car to the summit out of action the day I was there.

22 November 2017

The Telegraph Luxury
Online

Suite accommodation at Bergen Bors CREDIT: ÅKE E:SON LINDMAN

Even so I was hungry for dinner at Colonialen – by all accounts the city’s best restaurant – found unexpectedly in Litteraturhuset or House of Literature. The room is an object lesson in understated Scandinavian design; I’ve never eaten more toothsome hake (with artichokes); and despite Norway’s reputation for expense the prices are reasonable by London standards.

Like almost everywhere I went, it was five minutes’ walk from the hotel. As I passed through an imposing square, Vagsallmenningen, I noticed a piece of public art: a giant ceramic jar, four metres (13ft) high and decorated in matt and metallic glazes that emits both sounds and steam. I asked what it was: a piece called Resonance, installed in 2004, came the answer, by Magne Furuholmen, a major player on the Norwegian contemporary art scene, whom readers of a certain age may remember as Mags from 80s pop sensation A-ha.

For more on what to do Bergen, see visitbergen.com.

Related Topics

Norway

November 2017

The Art Newspaper
Print

Documenta's budget blowout will not put next edition at risk

City of Aachen says it will cover deficit from this year's event, estimated at more than €2m

By Emma

14.000. The number of Documenta 15 visitors during the festival, the city of Aachen says. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m.

Documenta 15 curator Jutta Koehler

"This shouldn't have happened and we don't carry the responsibility for that"

The city of Aachen has announced that it will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m.

The city of Aachen has announced that it will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m. The city will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m.

WHAT KESSEL SQUART FROM DOCUMENTA 15

The artist's work is a key part of the festival's programme. The city of Aachen has announced that it will cover the deficit from this year's event, estimated at more than €2m.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Documenta 15 is a festival of contemporary art, held in Aachen, Germany. It is the largest art festival in Europe.

Oslo asks citizens to help track down 1,600 missing works of art

Praying for this work to be brought back to Oslo, the city has asked citizens to help track down 1,600 missing works of art.

The city of Oslo has asked citizens to help track down 1,600 missing works of art. The city has asked citizens to help track down 1,600 missing works of art.

The city of Oslo has asked citizens to help track down 1,600 missing works of art. The city has asked citizens to help track down 1,600 missing works of art.

New £100m art school in Bergen casts pearls for students

A new £100m art school in Bergen is set to open in 2020, casting pearls for students.

A new £100m art school in Bergen is set to open in 2020, casting pearls for students. The school will be a major addition to the city's cultural life.

Marrakech Biennale cancelled as funds run out

"Is it necessary to have a biennial or should we stop?" asks the organizer of the event.

The Marrakech Biennale has been cancelled due to a lack of funds. The organizer has asked if it is necessary to have a biennial or if they should stop.

Organizer of the Marrakech Biennale

The Marrakech Biennale has been cancelled due to a lack of funds. The organizer has asked if it is necessary to have a biennial or if they should stop.

Highly stressful occupation at Volkskammer Berlin ends peacefully

A highly stressful occupation at the Volkskammer in Berlin has ended peacefully.

The occupation at the Volkskammer in Berlin has ended peacefully. The protesters have been dispersed and the building is now open to the public.

The occupation at the Volkskammer in Berlin has ended peacefully. The protesters have been dispersed and the building is now open to the public.

as possible - that's the practical reason why it looks like it does," says Arvid Røysen Van Veen, senior architect at Snøhetta.

The building is a three-dimensional canvas in the largest sense. The students' work - the re-reading, re-writing, being, re-creating, performing and playing - needed to be at the forefront, in diverse materials, including grey steel floors, casted and tiled top wall panels and exposed concrete, permits durability. A steel glazing structure to the building opens up to the largest (open) hall where students create projects housing and performing while being well served. "We decided to make the Project Hall the lung space of the school - the whole building breathes warmth in it without disturbing the nature of the building - it is almost white, but you can see the texture."

America-style lighting systems throughout the new building welcome light strips on the ceiling and pinpoints of light embedded into the wall. The workspaces are open plan where projects and future variety of study desk benches designed by Serax are. Students have already begun to personalise the work stations, while faculty members have studios of their own size - a key priority for art professors.

The culture of display and experimentation is built into the building: hexapole steel floors by exhibiting students' art are hung on the walls, while embedded into the facade. There is artist and faculty member Charles Mitchell's solar-chrome artwork, depicting the Miro's castle palace for art, draped continuously to repeat. Hauser Thurner

PROJECT TYPE
Faculty building

NAME
Faculty of Fine Art, Music & Design

LOCATION
University of Bergen, Norway

ARCHITECTS
Snøhetta, snohetta.com

As the academic year commences, we have a new one for the University of Bergen, which has created a new Faculty of Fine Art, Music and Design building. Designed by Norwegian practice Snøhetta. Located in the Malvik district, facing water towards the city and overlooking the Stord Langgyrdøy area. The building marks the inauguration of the Bergen Academy of Art and Design, the City Academy and the Bergen Quality Department of Music, joining previously separated departments under one roof.

Programmed around a series of project halls, workspaces, art studios, communal and social spaces, the faculty serves the students across first floor and is also open to the street. A statement facade with irregularly placed windows, frames, designed with the street in mind. "We wanted with this to find a systematic light and create a much working wall space

NORTHERN LIGHTS
The interior lighting is being developed by European lighting manufacturer, Hauser Thurner and Associates, with the LED lighting by Govea and Farnell in the construction phase.

Also coming on the scene is the Danish lighting partner, Hauser Thurner and Associates.

For full details of the project, contact us on 020 7188 1111 or 020 7188 1111 or visit our website at www.snohetta.com

ALSO, THE BUILDING IS A PART OF THE GREAT EUROPEAN PROJECTS, INCLUDING THE GREAT EUROPEAN PROJECTS OF BERGEN & HEIDE.

Buildings
Sustainability

41

Time well used

Snahetta's new arts school had a protracted procurement that in many ways has proved a benefit.

Words: Joe Corrie, Katharine Photographs: Hubert Orlov

Below left The unusual steel framework spans many levels. **Opposite** Designing for a remote location in Norway.

Below The school's structure is designed for a remote location in Norway.

Snahetta won an international competition for the National Academy of the Arts in Bergen, Norway, in 2010 but the restoration of its £93 million design took 12 years of delays and setbacks. On the day of their inauguration, very late in the day, the architect's highly reflective, modular aluminium facade and intricate ductwork were unveiled.

Here, in Norway's west coast, where temperatures average a mere -10°C – but they may drop to -40°C – but it allowed sustainable methods to be used in a building that demands large amounts of light and conditioning. Even with screens painting, working, sewing and going on at the academy, Snahetta developed an air handling system that deals with noise, wind, odours and sawdust using Passivehaus techniques.

Artistic Rasmus Van Veen, project leader and senior architect on the 13,000sqm project, admits the 12-year gestation allowed the firm not only to look at more pragmatic approaches but for technology to develop. By pure coincidence 2010, the competition entry's decision, was like 'open mic' falling down to the show had become an enclosed space, while 2,500sqm was out from the hotel, but there's been on the side, says Van Veen. 'The competition made the design more sustainable, and brought formal interaction between departments closer together. That's made it better all round.'

While this internal restructuring might have transformed the project, it's the highly reflective, 50% recycled raw aluminium alloy 3298 that's made inside that made the show Van Veen says the 750,000sqm

The RIBA Journal October 2017

6 October 2017

Words: Jan Curtis Phillips

Picture: Andrew Hurrell

More: [Architecture](#), [Design](#)

Read later

Share this article

Svalbard's new art school has a protracted procurement that in many ways has proved a benefit

11.10.2017 10:00 AM (UTC+01:00) [View article](#) [Share article](#) [Print article](#)

Snøhetta won an international competition for the National Academy of the Arts in Bergen, Norway, in 2005 but the realisation of its £93 million design took 12 years of delays and rethinks. On the shore of Store Lungegårdsvann lake in the shadow of the mountains, its highly reflective, insulated aluminium facade now animates the city's new eastern fringe.

Here on Norway's west coast, winter temperatures average a mere -10°C – inland they may drop to -40°C – but it allowed sustainable methods to be used in a building that demands large amounts of light and conditioning. Even with screen printing, welding, sawing and gluing going on at the academy, Snøhetta developed an air handling approach that deals with paint, resins, solvents and sawdust using Passivhaus techniques.

Astrid Renata Van Veen, project leader and senior architect on the 15,000m² project, thinks the 12-year gestation allowed the firm not only to look at more pragmatic approaches, but for technology to develop. By post-recession 2010, the competition entry's decadent, wing-like 'open roof' sailing down to the shore had become an enclosed agora, while 2,500m² was cut from the brief. 'But time's been on our side,' says Van Veen. 'The compactness made the design more sustainable, and brought social interaction between departments closer together. That's made it better all round.'

While this internal restructuring might have transformed the project, it's the highly reflective, 50% recycled raw aluminium alloy 5083 shifted cassette facade that steals the show. Van Veen says the 950 H111 - aluminium folded rain screen cladding panels, which stagger 100, 150 or 200mm from the insulation line, generate a layered, staccato effect that picks up the soft Bergen light differently every day. With folds each set at the same angle, it creates further facade modulation by varying the size of the shadow gap between cassettes. But the 0.04 U-value is created via 250mm of Rockwool and 500mm aluminium sandwich panel behind it.

The facade's solid to void ratio was, says Van Veen, a Vestm diagram of energy performance; the need to create daylight studios, and solid walls for art production, resulting in the windows on the side and rear elevations. But the real statement is on the south west, where a 27m by 14m triple-glazed opening gives views out over the lake and inside to the 23m high, 19,000m² entrance lobby and 'project space', a roof-lit volume that is the focus of the complex.

The Project Room, a winter garden to the city created as an external space embraced by insulated concrete walls. Credit: Hultin & Green

Climate control of this space is an intrinsic part of the heating, cooling and air handling strategy. The key to its environmental sustainability was treating the built volume as if it were an iteration of the original 'open roof' idea. 'It would have involved massive heating and cooling to keep a room this size at a constant 21°C throughout the year,' explains Ramboll services engineer and HVAC manager Frode Hellhe, 'so the decision was made to treat it as an open space.' For a concrete structure using thermal mass principles, this means the climate line for the building proper runs around the perimeter of the Project Room, so that the space, with its picture window, acts as a form of winter garden, with underfloor heating and tempered but not conditioned air. 'We wanted to keep the energy commitment here as low as possible, so we allow the temperature in this space to have a wide range of 15-25°C, with outlet louvres on the south west facade and roof for natural cooling,' he adds.

The engineers could then start optimising energy use inside. 'Norwegian codes demand higher rates of air exchange for this typology. Arts buildings use various processes, so we needed to ensure proper air filtration,' Holthe says. 'There are 11 different air handling units and 35 exhaust systems dealing with high demand areas such as kiln rooms and welding workshops, and intermittent demand, as in the main auditorium and kitchen areas.'

'There's low specific fan power (SFP) for all the air handling units, with fresh air fed to them via a concrete culvert that pre-heats or pre-cools the air depending on the season,' he adds. The BMS system regulates air supply in each room, minimising differentials in air flow between spaces to avoid pressurisation and noise issues. The BMS monitors not only air supply rates but CO₂ levels too. Holthe says all air handling must be fitted with heat exchangers delivering at least 80% heat recovery.

Shaping the workplace revolution of the Passivhaus
— courtesy Ramboll (UK), Ullrich, McPhee & Cozer

1 of 2

There's a similar bespoke approach adopted to heat and cool the building. Warmth is delivered via geothermal heat pump combined with district heating. The heat pump is supplied by nine 200m deep, 140mm diameter vertical boreholes. A mixture of ethanal/water circulates between these and the heat pump evaporator in a closed loop system. This is expected to deliver 85% of the total heating demand to a building which is so well insulated that if the outside temperature exceeds 9°C, it requires no additional heating. On the coldest days it was decided to augment this with district heating, raising delivery from the heat pump from 50°C to 60°C. 'To raise temperatures by 10°C using heat pump technology only would be an onerous technical and economic consideration,' says Ramboll senior heat pump specialist Tor Lystad, adding that the real challenge is meeting the cooling load for this effectively Passivhaus design.

Most of the 105kW process cooling load – largely generated from computer air in the building – is dealt with using barehules and a roof-mounted dry cooler as a heat sink, cooling water to 14°C and returning it at 18°C. The high design temperatures in the process cooling/loop are mostly free cooling. In the summer, comfort cooling fan conditioning increases cooling load by 200kW, so we have installed ammonia refrigeration plant to deal with peak demand,' Lyford explains. To cool the lower demand spaces, water is circulated to and from the batteries at a lower 10°C, with return at 15°C. He adds that relatively little comfort cooling is needed compared to 24/7 process cooling (and necessary mechanical refrigeration for places like server rooms). As a result design temperatures for the comfort cooling circuit is lower to avoid having to install huge cooling batteries, but there are cooling batteries in each air conditioning system, where cooling water exchanges heat with air. During peak cooling demand, the heat pump operates in refrigeration mode, sending much of the heat to outside air via a dry cooler. An ammonia refrigeration plant also gets rid of the condenser heat via a dry cooler. In heating mode, return hot water from the process cooling passes led through the dry cooler and then to the barehules. If the ground temperature exceeds 10°C, all hot water is sent through the ammonia refrigeration plant, the heat pump operates in refrigeration mode, and no more heat is sent to the barehules.

Highly insulated aluminium cladding gives a U-value of 0.04. Frode glassed glass is of © Cronit-Hellor & Co.

1 of 4

Lyford explains that it's a complex interrelationship and connection of systems all monitored and controlled by the central BMS. But it means that with heating, cooling and air handling, the strategy has been to let the Passivhaus plant deal with normal energy requirements, with higher energy demand systems only kicking in at peak demand times. The risks involved in this approach only come about through the technological advances between design and realisation benefits that the first cohort of students may begin to feel in Duxton's long, hot summer days.

September 2017

The Art Newspaper
Print

ALSO DUE TO OPEN

La Mémorial de Paris at the Douai-de Corbi, opposite the Louvre, is due to reopen its entire premises at the end of September following a five-year closure.

Two museums dedicated to the life and work of the late French Union designer

Yves Saint Laurent are due to open at Marquise and Paris in October. The French company Studio 111 will oversee the Mémorial museum while the interior designer Nathalie Courtes and interior designer Jacques Grange will reconfigure the Paris restaurant.

The building for the new Faculty of Fine Art, Music, and Design at the **University of Burgos**, designed by Enlenda, encompasses workshops, a large project hall, a library and exhibition space. It is due to open in October.

The **Wellnessium Wien** in Vienna will open on 25 October following three years of construction.

The **Museum MACAN** Museum of Modern and Contemporary Art in Nusantara, opens in November in Jakarta and is the first of its kind in Indonesia.

The **\$200m Museum of the Bible** in Washington, DC, which includes a section on the "narratives" of the Bible, is due to open on 17 November.

The **Institute of Contemporary Art, Miami** is due to move to its new home in the city's Design District in December after surviving a 4-month closure in 2014.

The **King Abdou Aziz Centre**, a cultural institution funded by the Algerian oil conglomerate, is scheduled to open later this year in Ghazal, eastern Saudi Arabia.

The **Hayward Gallery** in London is due to reopen in January following a five-year refurbishment. The gallery's famous pyramid roof lights will be restored as part of the £250m overhaul of the Southbank Centre.

dezeen

Snohetta makes every interior surface a canvas in new £100-million arts school in Bergen

India Block | 19 October 2017 | 5 comments

Students at this new Snohetta-designed Faculty of Fine Art, Music and Design in Bergen are invited to use the inner walls as a canvas for their work.

The Norwegian architecture firm won a competition to design the faculty in 2005 and completed it earlier this year. The students have just moved in to their new space in the *Kunst Musik Design (KMD)*, part of the Bergen Academy of Art and Design.

September 2017

Dezeen
Online

Each student is assigned a studio-cubicle on a termly basis, to use how they see fit. *Snohetta* was delighted to see how quickly they took over the space, with one student already occupying an empty shower stall with a piano.

"Before architecture is used it is just a monument," *Snohetta* co-founder Kjetil Trædal Thorsen told Dezeen during a tour of the building on Wednesday. "It needs people to become a tool."

The recycled aluminium facade reflects the changing light throughout the day and responds to the changeable weather of Bergen, on the west coast of Norway.

A project hall has been placed at the centre of the building on the first floor overlooking the foyer, with a bridge running along the large glass windows in the facade.

The building is designed in accordance with Passivhaus standards and the hall regulates its own internal climate, which fluctuates between 15 and 25 degrees depending on the season.

The interior surfaces of the school remain unfinished and available for students to work on and with. The project hall floor is made from 140,000 blocks of whitened pine wood that naturally re-stains itself if sands are brushed into it then removed.

"There are no no faces, only materiality," said Thorstein. "And the materiality has to work!"

Sorellini designed the building as a tool for education, and by focusing on materiality rather than surface they hope to help its occupants learn that art is as much about the process as the finished product.

September 2017

Dezeen
Online

Welded panels form the walls of the double-height volume. Calculated perforations in the panels control the acoustics, but the setting two panels around the width of the hall have been left plain. Students can use the panels as an art surface, and they can be flipped round or switched out as needed.

Strong welded panels form the balustrade around the project hall and bridge. Weld marks are still visible on the exterior at varying degrees, depending on whether the panel was worked on by the master welder or one of their students.

The roof workshop is open to students, who are trained to use the latest equipment, including 3D printers. Electricity outlets hang on retractable cords from the ceilings so students and teachers can plug in almost anywhere.

The KMD is located in a former industrial area of Bergen, and the building stands on the site of the former Munch crane factory. One of the original cranes has been preserved in the building. It hangs above the project hall and can be used to lift heavy materials and artworks in and out of the main foyer.

The concrete blocks that line the stairwells have been left bare, and bear the marks made from having being cast on some of Bergen's many rainy days. Industrial style metal stair treads were set into the flights during the casting process, with any "mistakes" such as excess blades left uncorrected.

The stairwells also double as a gallery space. Every state building in Norway is assigned a public art budget, so KMD decided to use theirs to start a collection of sketches from their alumni.

Called *Ephemeral Personal Collection*, vice-dean Anne Helen Myrdal said the university sees it as a "challenge" to keep engaging with their student body both past and present.

The KMD only formed in 1996 following a merger of the city's two arts institutions, but arts education has a long history in Bergen, where the first art school was established in 1772.

The university doesn't offer set courses according to discipline, and students are encouraged to pursue hybrid practices during their programs. This is reflected in the logo, which collapses down the separate words to one indistinguishable symbol.

As well as being thoroughly art student-proof, the building has been designed to facilitate a second need that Thorsen calls a "redundancy need!"

The core elements of the building are fixed, but he expects interior spaces to be remodelled and repurposed according to the needs of future art and design students.

"We're preparing for the unknown," Thorsen said.

Forming links between the faculty with the city and the students with its citizens was an important part of the brief. The entrance to the building faces out on to the Kemistvejstræde, a plaza open to the public leading down to the waters edge, forming a "cultural axis".

Aside from low-lying a pavilion that will eventually house a coffee shop, there are no buildings to obstruct the sightline between the faculty and the city center. Glass-walled boxes protrude from the facade, giving students an area to display their work to the public.

The club is a community space, and the KMD holds a series of lectures open to both students and residents throughout the school year.

Estimated to have cost around 1.1 billion Nkrone (€100 million), the facility is publicly state funded. All students, including those from overseas, only pay a 150 registration fee per term, and only half of the available living stipend must be repaid after gaining their degree.

As it has been made of the so-called "Nordic model", where social democracy in an oil-rich nation has seen Norway transform from one of Europe's poorest countries to one of its wealthiest and yet most equal.

Several of the toilets on each floor are gender neutral, denoted by a stylised fusing of the standard 'male' and 'female' symbols.

While other countries continue to get their knickers in a twist over who uses what bathroom, for Thoresen, including this in the design wasn't the political issue so much as practical one. "It saved space," he shrugged.

It's actually written in to the Norwegian constitution that anyone can knock on a stranger's door to ask to use their bathroom and be allowed access.

"There's no such thing as the 'Nordic model'," he added. "It's about the attitude rather than the design."

Further up the coast, Snøheltta have recently designed the show section for the new terminal at the Stad Shipping Terminal, a 1.7-kilometre channel through the Stad peninsula that will allow container ships to pass through instead of risking the dangerous open sea journey.

The firm has also unveiled plans to transform an abandoned paper mill in Oregon's water forest into a cultural complex with views out over the Willamette Falls, North America's second largest waterfall.

Photography by Tomasz Majewski Photography

bergen welcomes snøhetta-designed faculty of fine art, music and design

multidisciplinary architecture firm **snøhetta** has completed the new faculty of fine art, music and design (KMD) at the university of bergen in **norway** – the second largest cultural building in the city after the 1,500-seat grieg concert hall. the firm's new 14,000 sqm cross-disciplinary faculty is organized along two axes, one internal, dedicated to students and staff, and one external, open to visitors. these axes cross each other in the 1,300 m² and 19,000 m³ project hall, one of the most prominent and dominant features of the building.

12th October 2017

Designboom
Online

surrounding the 52-meter-long project hall, one will find 32 workshop-cum-display spaces

In an effort to free students and staff from limitations by surfaces and materials, *snhetts*'s KMD building has been designed to both foster creativity and to withstand harsh treatment, which is inevitable in an art school. surrounding the 52-meter-long and 24-meter-wide project hall, one will find 32 commodious workshop-cum-display spaces. these spaces are equipped with specialized infrastructure and heavy machinery for woodwork, ceramics, metalwork, plaster, printmaking, textiles, 3D modelling and printing, video, sound art, and photography.

900 seawater-durable crude aluminum elements protrude from the wall at varying distances

12th October 2017

Designboom
Online

in regards to its materiality, the building is a clean-cut, environmentally friendly and durable building focused on materials that will withstand the rainy norwegian climate and a high degree of rough use, wear, and tear. the pre-fabricated raw aluminum elements that clad the building's exterior compose a puzzle of depth, breadth and length. the crude aluminum surfaces will gradually age and naturally oxidize, heightening the variations in colors and textures.

the firm used materials such as pine wood block flooring, birch veneer, and raw aluminum:

the scheme is the reflection of the faculty's ambition of stimulating cross-disciplinary exchange.

12th October 2017

Designboom
Online

a total of 9 acres are dedicated to outdoor areas, including green areas and open plazas

Cantilevered box-shaped windows emerge from the façade

12th October 2017

Designboom
Online

the building's entrance is connected to the large outdoor public plaza, 'Kunstallmenningen'

social and administrative spaces have been designed for people to work and relax together

the project hall and the 410 rooms surrounding it have been designed to foster creativity

12th October 2017

Designboom
Online

the KMD building at sunset

acting as a common space as well as an artistic area, the project hall hosts various events

12th October 2017

Designboom
Online

12th October 2017

Designboom
Online

16th October 2017

Architectenweb
Online

Archiweb

Universiteit Bergen opent faculteitsgebouw van Snøhetta

De universiteit van Bergen, Noorwegen heeft haar nieuwe faculteitsgebouw voor de faculteit Opvoedende Kunst, Kunst en Design geopend. De openheid die de universiteit aanrecht leent in het ontwerp van architectenbureau Snøhetta tot uitdrukking met de royale hal achter een enorm "venster".

Het gebouw is een van de grootste en meest innovatieve projecten van de universiteit van Bergen. Het is een voorbeeld van een open en transparant ontwerp, dat naar voren komt met de openheid van de hal.

Publicatie: present

Het gebouw is een van de grootste en meest innovatieve projecten van de universiteit van Bergen. Het is een voorbeeld van een open en transparant ontwerp, dat naar voren komt met de openheid van de hal.

16th October 2017

Architectenweb
Online

De hal met een oppervlak van 1.300 m² en een inhoud van 19.000 m³ zal onder meer worden gebruikt voor publiek toegankelijke exposities, projecten en presentaties van studenten. Verder biedt het gebouw onderdak aan lokalen en werkruimtes voor de diverse kunst- en designopleidingen, een (materialen)bibliotheek en een café. De bibliotheek en het café zijn eveneens toegankelijk voor publiek.

Robuust

Een belangrijk aspect aan het faculteitsgebouw is zijn robuuste en kneedbare karakter, aldus Snøhetta. Zowel de hal als de 410 omliggende ruimtes – naast de werkruimtes ook de auditoria en kantoren – zijn ontworpen en gematerialiseerd om “creativiteit te bevorderen en het ruwe gebruik dat nu eenmaal eigen is aan een kunstopleiding te weerstaan”, stelt het architectenbureau.

Ook de gevel oogt robuust. De buitenzijde van het gebouw is bekleed met geprefabriceerde ruwe aluminium elementen. Ze vormen een vlak met variaties in diepte, breedte en lengte. Een aantal doosvormige ramen springt uit het aluminium vlak naar voren. De gevel is bestand tegen de invloeden van het zeewater en het storm- en regenachtige klimaat in Bergen.

Buitenruimte

De nieuw aangelegde buitenruimte is ingericht met groene terreinen, pleinen en een parkeerterrein. Grote delen van het faculteitsterrein zijn toegankelijk voor publiek, waaronder het caféterras en de Kunstallmenningen plaza.

Dit plein wordt omzoomd door waterpartijen met waterplanten, helofytenfilter voor het water dat op het dak van de faculteit wordt verzameld. Onder het terras bevindt zich een wateropslag die bijdraagt aan de snelle afvoer van overtollig water bij hoosbuien.

Onder een dak

De universiteit van Bergen heeft als doel gesteld om een tweede, aangrenzend gebouw te realiseren. Dat moet onderdak bieden aan de Grieg Academy, de muziekfaculteit. Daarmee heeft de universiteit alle onderdelen van de faculteit voor het eerst op één locatie.

16th October 2017

Building Projects
Online

Monday, 16th October 2017

Norway's new faculty of fine art, music and design opens in Bergen

The new Faculty of Fine Art, Music and Design in the world heritage city of Bergen in Norway has opened. Designed by the internationally acclaimed Norwegian architects, Snøhetta, the building houses University of Bergen's departments of art and design, brought together for the first time on one landmark site, overlooking the waterfront and surrounded by the seven mountains of Bergen. With a total floor area of 14,800 m².

The building features state of the art facilities for the study of art and design including workshops for wood, ceramic, metal, paper, 3-D modelling, graphics, photo lab and foundries, materials library and talk. In a major step to open up the work of the Faculty to the city, the new building features a spectacular project hall, rising the full height of the building, which will be programmed with public exhibitions, projects and presentations developed by the students. The public will also have access to the library specialising in art and design and the cafe.

The new development is the focus of an emerging new district in Bergen. The Faculty building opens into a new public space leading to the waterfront, with views across the bay. In front of the new building, there will be a new wetland planting designed to recycle rainwater collected from the roof of the Faculty, as part of the wide-ranging strategies for making this one of the most sustainable cultural buildings in Norway. It will be the second largest cultural building in Bergen after the Grieg Concert Hall.

The University of Bergen has made it a key priority to continue the development of the site with a new adjacent faculty building, to house the Grieg Academy, the Department of Music, thus fulfilling a plan to merge all the arts faculties on one site. A new fast train link with a station next to the building is currently under development which will connect the area to Bergen Centre, with a journey time of five minutes.

© Hultup + Cross

Monday, 16th October 2017

Norway's new faculty of fine art, music and design opens in Bergen

The new Faculty of Fine Art, Music and Design in the world heritage city of Bergen in Norway has opened. Designed by the internationally acclaimed Norwegian architects, Snøhetta, the building houses University of Bergen's departments of art and design, brought together for the first time on one landmark site, over looking the waterfront and surrounded by the seven mountains of Bergen. With a total floor area of 14,800 m²

The building features state of the art facilities for the study of art and design including workshops for wood, ceramic, metal, paper, 3-D modelling, graphics, photo lab and foundries, materials library and café. In a major step to open up the work of the Faculty to the city, the new building features a spectacular project hall, rising the full height of the building, which will be programmed with public exhibitions, projects and presentations developed by the students. The public will also have access to the library, specialising in art and design and the cafe.

The new development is the focus of an emerging new district in Bergen. The Faculty building opens into a new public space leading to the waterfront, with views across the bay. In front of the new building, there will be a new wetland planting designed to recycle rainwater collected from the roof of the Faculty, as part of the wide-ranging strategies for making this one of the most sustainable cultural buildings in Norway., it will be the second largest cultural building in Bergen after the Grieg Concert Hall.

The University of Bergen has made it a key priority to continue the development of the site with a new adjacent faculty building, to house the Grieg Academy, the Department of Music, thus fulfilling a plan to merge all the arts faculties on one site. A new fast train link with a station next to the building is currently under development which will connect the area to Bergen Centre, with a journey time of five minutes.

© Hutton + Crow

12th October 2017

Arch Daily
Online

Faculty of Fine Art, Music and Design of the University of Bergen / Snøhetta

28 October 2017

[Save this project](#) [Like 100](#) [Tweet](#) [Slid](#)

     +42

Architects	Snøhetta
Location	Bergen, Norway
Area	14800.0 m ²
Project Year	2017
Photographs	Tomasz Hajewski, Thorir Isaksson, Stephen Parlo Citron

Text description provided by the architects. Replacing the former Bergen Academy of Art & Design (KHIB), the new KMD has undergone a historic fusion, assembling the previously scattered faculty buildings under one roof. This new 14,800m² cross-disciplinary faculty is now the second largest cultural building in Bergen after the 1,500-seat Grieg Concert Hall.

The building is organized along two axes, one internal, dedicated to students and staff, and one external, open to the public. Under the KMD roof, these axes cross each other in the 1,300 m² and 19,000 m³ project hall, one of the most prominent and dominant features of the building. It is here, in the transition zone between the public and the private sphere of the school, that the building offers exciting opportunities for students, professors, and visitors to connect, discover, and learn from one another. It is a multi-use, semi-climatic space running through the entire construction.

The building's entrance is connected to the large outdoor public plaza, Kunstallmenningen. The plaza, together with the large glass wall of the project hall, makes KMU an inviting and open building in dialogue with the city center of Bergen.

An Ideal and Malleable Space for Artistic Expression

A prominent aspect of the KMU building is its robust and malleable characteristics. Both the project hall and the 410 rooms surrounding it, including auditoriums, offices, and workshops of various sizes, have been designed to both foster creativity and to withstand harsh treatment, which is inevitable in an art school. The objective is to free students and staff from limitations by surfaces and materials.

Another important feature of the building is its unifying mission, manifested through the project hall. As a powerful symbol of the unification process of six faculty buildings merging into one KMO, it is a direct reflection of the faculty's ambition of stimulating collaboration and cross-disciplinary exchange. Very much a public space, as well as an artistic space for students, the project hall will host events and exhibitions. Rising to 23-meter-high at its tallest point, it is equipped with an original Marck bridge crane raising its entire length, as being the now demolished Sverre Marck's crane factory which used to occupy the site.

Throughout, Snehetta has created a generous and functional building, serving both students and faculty members with its top-notch machinery, equipment and special facilities. Surrounding the 52-meter-long and 24-meter-wide project hall one will find 32 huge workshop-cum-display spaces. These spaces are equipped with specialized infrastructure and heavy machinery for woodwork, ceramics, metalwork, plaster, printmaking, textiles, 3D modeling and printing, video, sound art, and photography.

While the creative work areas are designed to provide plain functionality, social and administrative spaces have been designed for people to work and relax together. Among other, the cantilevered box shaped windows emerging from the facade may serve as social zones where students can come together over a coffee to discuss, relax, and enjoy the view during breaks.

At the second level of the building you will find a café with an inviting terrace, as well as the library and materials library, all of which are accessible to the public. Along with workshops, the faculty's administrative wing occupies level 3. Level 4 contains most of the students' workshop and studio facilities, including photographic and sound workshops, studios and seminar rooms. It also houses studios for the faculty's academic staff.

Materiality

The KMO building's aesthetic does not compete with its purpose of welcoming collective artistic installations and individual expression. It is a clear-cut, environmentally friendly and durable building focused on materials that will withstand the rainy climate of the Norwegian west coast and a high degree of rough use, wear, and tear. The material palette has a clear reference to the Norwegian coast, using well-established materials such as pine wood block flooring, birch veneer, raw aluminum, crude steel, and concrete.

The interior palette is kept low key, providing studios, student work areas, and other spaces with a neutral and durable environment suitable for art and design work. Painted gypsum fiberboards provide a smooth, robust and a visually subdued surface, ideal for screws, plugs, and nails supporting artwork. These materials used indoors are extremely robust and have good light reflecting, soundproofing, and acoustic qualities.

While most of the floors are covered in vinyl, the floor of the first level is covered by slab and porous concrete. The second floor of the Project Hall is covered by a beautiful and robust pine wood block flooring. When a material first is introduced into the material palette, it has been reused consequently throughout the building. Following this philosophy, the same vinyl which is used for flooring is also used to protect wall corners, as a continuous baseboard between floors and walls, and as wall cladding in all bathrooms.

Crude steel rails and handrails are mounted and welded on site and each transition is carefully rounded and soft to touch. In-situ poured concrete is left with the weather marks given the day of construction. The use of crude steel is also reflected in the profiles of the interior glass panels and in the door wings of the large, heavy doors leading to the workshops on level 1 and to the project hall on level 2.

A Robust Facade

The pre-fabricated raw aluminum elements that clad the building's exterior compose a puzzle of depth, breadth and length. 300 varied sized seawater-durable crude aluminum elements are protruding from the wall at varying distances, only gleamed by large cantilevered box-shaped windows punctuating the rhythm of the aluminum surface. The metal becomes soft according to the weather conditions of the west coast and reinforces the metallic effect of the aluminum.

Durability and robustness have been keywords for all decisions made throughout the facade design process. The rainy and sometimes stormy coastal climate demands all exterior materials to not only withstand harsh conditions, but to weather in a way that highlights their unique qualities over time. The crude aluminum surface will gradually age and naturally oxidize, heightening the variations in color and textures.

This robust and playful expression gives great flexibility when planning for windows and lighting conditions. The windows of the building are set at different heights to allow for maximum usable wall space and excellent daylight conditions. Moreover, the glass roof conveys light from the sky which melts together with the light streaming through the glass wall. The shadows in this space are somewhat excited, leaving the colors of the room authentic and natural.

Outdoor Spaces

Of the 13.45-acre Mellendal lot, a total of 9 acres are dedicated to outdoor areas, including green areas, open plazas, and parking. Large parts of the outdoor is accessible to the public, with the Kunstallmenningen plaza and the café terrace as natural meeting points.

The plaza is framed by two green wetland areas fed by roof and surface water, planted with wetland vegetation from the Norwegian flora. Here, one will find a rich variety of plants, such as sea buckthorn, willow, blackthorn, blackberry, ferns, globeflower, cat tail, and meadowsweet. Parts of an existing natural stone wall along the road Møllendalsvegen, echoing the former location of the Munck Crane's factory, has been retained.

Behind the building you will find courtyards for outdoor work and a delivery zone. The yards lead into workshops which have been equipped with outdoor workstations on the roof. These terraced workstations lead out into the surrounding terrain with its scattered, rugged vegetation.

Underneath the café terrace, a huge tank with a capacity of capturing up to 90 liters of water per second stocks excess water from the 4,100m² roof. The water is further lead into a 500m³infiltration pool situated at the plaza. The pools will avoid strain from rainfall and flood on the encircling environment.

16th October 2017

Domus Online Magazine
Online

Snøhetta completes the faculty of Fine Art, Music and Design in Bergen

The university building by Snøhetta in Bergen, Norway, features a puzzled raw aluminium facade with 900 varied sized panels that will gradually age and naturally oxidize.

16th October 2017

Domus Online Magazine
Online

PROGRESSIVE
Tomasz Majewski
Trood Isaksen

PUBLISHED
16 October 2017

LOCATION
Bergen

ARCHITECT
Snohetta

PROGRAM
university

COMPLETION
2017

SHARE

Replacing the former Bergen Academy of Art & Design, the new KMD by Snohetta has undergone a historic fusion, assembling the previously scattered faculty buildings under one roof. This new 14,800 sqm cross-disciplinary faculty is now the second largest cultural building in Bergen. The building is organized along two axes, one internal, dedicated to students and staff, and one external, open to the public. Under the KMD roof, these axes cross each other in the project hall, one of the most prominent and dominant features of the building.

[Sign up for our newsletter and get domus in your inbox](#)

While the creative work areas are designed to provide plain functionality, social and administrative spaces have been designed for people to work and relax together. Among other, the cantilevered box-shaped windows emerging from the facade may serve as social zones where students can come together over a coffee to discuss, relax, and enjoy the view during breaks. The building's aesthetic does not compete with its purpose of welcoming collective artistic installations and individual expression. It is a clean-cut, environmentally friendly and durable building focused on materials that will withstand the rainy climate of the Norwegian west coast and a high degree of rough use, wear, and tear. The interior palette is kept low key, providing studios, student work areas, and other spaces with a neutral and durable environment suitable for art and design work.

Snehetta, Faculty of Fine Art, Music and Design, Bergen, Norway, 2017

The pre-fabricated raw aluminum elements that clad the building's exterior compose a puzzle of depth, breadth and length. 300 varied sized seawater-suitable crude aluminum elements are protruding from the wall at varying distances, only bound by large cantilevered box-shaped windows punctuating the rhythm of the aluminum surfaces. The metal corrodes slowly according to the weather conditions of the west coast and reinforces the mosaic effect of the aluminum. Durability and robustness have been keywords for all decisions made throughout the facade design process. The rainy and sometimes stormy equatorial climate demands all exterior materials to not only withstand harsh conditions, but to weather in a way that highlights their unique qualities over time. The crude aluminum surfaces will gradually age and naturally oxidize, heightening the variations in colors and textures.

Snehetta, Faculty of Fine Art, Music and Design, Bergen, Norway, 2017

12th October 2017

World Architects
Online

World-Architects > Magazine > Works

Snøhetta

Faculty of Fine Art, Music and Design (KMD)

Bergen, Norway - 2017

12. October 2017

Photo © Trond Isaksen, Statsbygg

Snøhetta has completed the new Faculty of Fine Art, Music and Design (KMD) of the University of Bergen. This open, robust and interactive building gathers KMD's 350 art and design students under one roof, while simultaneously connecting the faculty and the city of Bergen.

Photo © Trond Isaksen, Statsbygg

12th October 2017

World Architects
Online

Visit [Snøhetta's profile](#) to see more of the [Faculty of Fine Art, Music and Design \(KMD\)](#) at the University of Bergen.

Photo © Tomasz Majewski Photography

18th October 2017

World Architecture Community
Online

Snohetta Completes New Art School Creating Metallic Effect In The City Of Bergen

October 18, 2017 4:58 PM Submitted by IVA Giovanni

Norwegian architecture firm **snohetta** has completed the new Faculty of Fine Art, Music and Design (KAD) of the University of Bergen, creating a metallic effect with light and shadow play and distinctive texture, materiality. Officially opened on October 11, the robust and interactive building gathers KAD's 300 art and design students under one roof, while simultaneously connecting the faculty and the city of Bergen.

The studio replaced the former Bergen Academy of Art & Design (KAD), the new KAD has undergone a historic fusion, spanning the previously scattered faculty buildings under one roof.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

This new 14,800-square-metre cross-disciplinary faculty is now the second largest cultural building in Bergen after the 1,500-seat Grieg Concert Hall. The building is organized along two axes, one internal, dedicated to students and staff, and one external, open to the public.

Under the KMD roof, these axes cross each other in the 1,300 square meters and 19,000 square meters project hall, one of the most prominent and dominant features of the building.

Snohetta created a transition zone between the public and the private sphere of the school, which the building offers exciting opportunities for students, professors, and visitors to connect, discover, and learn from one another. It is a multi-use, semi-climatic space running through the entire construction.

The building's entrance is connected to the large outdoor public plaza, Kunstallmenningen. The plaza, together with the large glass wall of the project hall, makes KMD an inviting and open building in dialogue with the city center of Bergen.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

The facade and interior is comprised of clean-cut, environmentally friendly and durable materials. Throughout the building, all materials were selected according to the rainy climate of the Norwegian west coast and a high degree of rough use, water, and heat.

The material palette has a clear reference to the Norwegian coast, using well-recognized materials such as pine wood slat flooring, bent veneer, raw aluminum, crude steel, and concrete.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

"The interior palette is kept low key, providing studios, student work areas, and other spaces with a neutral and durable environment suitable for art and design work," said Snøhetta.

"Of the 11.45-acre Møllertidal lot, a total of 9 acres are dedicated to outdoor areas, including green areas, open plazas, and parking. Large parts of the outdoor is accessible to the public, with the Kunstakademiet plaza and the café terrace as natural meeting points."

"The plaza is framed by two green wetland areas fed by roof and surface water, planted with wetland vegetation from the Norwegian fens. Here, one will find a rich variety of plants, such as sea buckthorn, willow, blackberry, blackberry, ferns, goosefoot, cat tail, and meadowweet. Parts of an existing natural stone wall along the road Mellanålsvegen, echoing the former location of the Havnk Glaser's factory, has been retained," added the studio.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

Behind the building students and visitors will find courtyards for outdoor work and a delivery zone. The yards lead into workshops which have been equipped with outdoor workstations on the roof. These terraced workstations lead out into the surrounding terrain with its scattered, rugged vegetation

Snøhetta has created a generous and functional building, serving both students and faculty members with its top-notch machinery, equipment and special facilities. Surrounding the 52-meter-long and 24-meter-wide project hall one will find 32 huge workshop-cum-display spaces.

These spaces are equipped with specialized infrastructure and heavy machinery for woodworking, ceramics, metalwork, plaster, printmaking, textiles, 3D modelling and printing, video, sound art, and photography.

"While the creative work areas are designed to provide plain functionality, social and administrative spaces have been designed for people to work and relax together. Among other, the cantilevered box-shaped windows emerging from the façade may serve as social zones where students can come together over a coffee to discuss, relax, and enjoy the view during breaks," added the architects.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

The studio used pre-fabricated raw aluminum elements that clad the building's exterior compose a palette of depth, breadth and length. 300 square millimeter square aluminum elements are protruding from the wall at varying distances, only pierced by large cantilevered box-shaped windows punctuating the rhythm of the aluminum surface. The metal cassette shifts according to the weather conditions of the west coast and reinforces the metallic effect of the aluminum.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

Durability and robustness have been keywords for all decisions made throughout the facade design process. The rainy and sometimes stormy coastal climate demands all exterior materials to not only withstand harsh conditions, but to weather in a way that highlights their unique qualities over time. The crude aluminum surfaces will gradually age and naturally oxidize, heightening the variations in colors and textures.

18th October 2017

World Architecture Community
Online

"This rational and playful regression gives great flexibility when planning for windows and lighting conditions. The windows of the building are set at different heights to allow for maximum usable wall space and excellent daylight conditions," explained the studio.

"Moreover, the glass roof conveys light from the sky which meets together with the light streaming through the glass wall. The windows in this space are somewhat raised, leaving the colors of the room authentic and natural."

Shufra recently completed Ben's interiors and visual identity for Noma Restaurant Group in its former Copenhagen home. The studio also unveiled plans for the redevelopment of a 120-year industrial region of North America - Billmeca Park - to revive the area with new river walks and public spaces overlooking Oregon City's waterfront.

Shufra's another highly anticipated building King Abdullah Centre for World Culture, made of soft pillows with clad in stainless steel tubes, is being completed in Dhahran, Saudi Arabia.

All images © Toronto Palumbo through com

[View gallery](#)

17th October 2017

a as architecture
Online

ARCHITECTURE, NORWAY, SCHOOL OF ARTS, SNØHETTA UNIVERSITY

SNØHETTA COMPLETES THE FACULTY OF FINE ART, MUSIC AND DESIGN IN BERGEN

06 OCTOBER 17, 2017 | A MARIO BIVILDO

Retweet

Like 2 Share

Photo © Trend Italian

a as architecture

17th October 2017

a as architecture
Online

Snøhetta has completed the new Faculty of Fine Art, Music and Design (KMD) of the University of Bergen.

Photo © Tomasz Majewski

This open, robust and interactive building gathers KMD's 350 art and design students under one roof, while simultaneously connecting the faculty and the city of Bergen.

Photo © Trond Isaksen

October 11 marked the official opening of the Snøhetta-designed Faculty of Fine Art, Music and Design (KMD) in Bergen, Norway.

a as architecture

17th October 2017

a as architecture
Online

Photo © Tomasz Majewski

Replacing the former Bergen Academy of Art & Design (KHIB), the new KMD has undergone a historic fusion, assembling the previously scattered faculty buildings under one roof.

Photo © Travel Lukken

This new 14,800m² cross-disciplinary faculty is now the second largest cultural building in Bergen after the 1,500-seat Grieg Concert Hall.

a as architecture

17th October 2017

a as architecture
Online

Photo © Trond Itäksen

The building is organized along two axes, one internal, dedicated to students and staff, and one external, open to the public.

Photo © Tomasz Majewski

Under the KMD roof, these axes cross each other in the 1,300 m² and 19,000 m³ project hall, one of the most prominent and dominant features of the building.

a as architecture

17th October 2017

a as architecture
Online

Photo © Tomasz Majewski

It is here, in the transition zone between the public and the private sphere of the school, that the building offers exciting opportunities for students, professors, and visitors to connect, discover, and learn from one another.

Photo © Trend Isaksen

It is a multi-use, semi-climatic space running through the entire construction.

a as architecture

17th October 2017

a as architecture
Online

Photo © Tomasz Majewski

The building's entrance is connected to the large outdoor public plaza, Kunstallmenningen.

Photo © Trond Isaksen

The plaza, together with the large glass wall of the project hall, makes KMD an inviting and open building in dialogue with the city center of Bergen. Source and photos. Courtesy of [Snøhetta](#).

17th October 2017

a as architecture
Online

Photo © Tomasz Majewski

Article by [Marco Rinaldi](#)

with permalink:

<http://aasarchitecture.com/2017/10/snohetta-completes-faculty-fine-art-music-design-bergen.html>

16th October 2017

Inhabitat
Online

Facebook post interface showing social media sharing options (Facebook, Twitter, LinkedIn, Email, Print) and a 'SEE IT SUBSCRIBE' button. Below the button is a short text snippet: 'Bergen, Norway's National Academy of the Arts in Bergen is housed in an innovative puzzle-like facade of aluminum panels. The new building is situated in the city center of the Norwegian city and will offer a vibrant cultural space where artists, designers, students can work and collaborate together.' To the right is a small advertisement for 'How to Drive an Electric Car from an Inhabitat'.

The building replaced the former Bergen Academy of Art & Design (BAG) and assumed the previously vacant city buildings until the year 1991. The new building is dedicated to students and staff and also serves as a space for the public.

The new premises became of the building and is the large project that started at the point where the two axes cross. The entrance is composed of a large volume that wraps the building's facade and engaged in a dialogue with Bergen's city center.

16th October 2017

Inhabitat
Online

Related: Iridescent hand-folded metal panels clad Snohetta's Learning Center at Toronto's Ryerson University

Prefab raw aluminum elements clad the building's exterior, with 900 varied sized seawater-resistant crude aluminum elements protruding from the wall at varying distances. Large cantilevered box-shaped windows punctuate the rhythm of the metal surface. The crude aluminum surfaces can withstand the rainy coastal climate and will gradually weather and oxidize, heightening the variations in colors and textures.

+ Snohetta

Lead photo by *Trond Isaksen*

16th October 2017

Inhabitat
Online

Nyhetsaker i Nederland

[Start \(/\)](#) / [Actualiteit](#) / [Projecten internationaal \(/actualiteit/projecten-internationaal.html\)](#)

/ [Universiteit Bergen opent faculteitsgebouw van Snøhetta](#)

UNIVERSITEIT BERGEN OPENT FACULTEITSGEBOUW VAN SNØHETTA

Geschreven op 19 oktober 2017.

 Share

 Save

[\(/images/stories/2017/42/Universiteit-Bergen/Universiteit-Bergen-05.jpg\)](/images/stories/2017/42/Universiteit-Bergen/Universiteit-Bergen-05.jpg)

UNIVERSITEIT-BERGEN-

De universiteit van Bergen, Noorwegen heeft haar nieuwe gebouw voor de faculteit Beeldende Kunst, Muziek en Design geopend.

De openheid die de universiteit nastreeft komt in het ontwerp van architectenbureau Snøhetta tot uitdrukking met de royale hal achter een enorm 'venster'.

Het gebouw neemt een centrale plek in bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk van het Noorse Bergen. Het pand is gesitueerd in een nieuwe openbare ruimte, die naar de waterkant leidt en uitzicht over de baai biedt.

PUBLIEK EN PRIVAAT

Het nieuwe faculteitsgebouw, met een totaal oppervlak van 14.800 m², is georganiseerd langs twee assen: een interne as die is gericht op de docenten en studenten, en een externe as die publiek toegankelijk is. De twee assen kruisen elkaar in de projecthal, een van de belangrijkste en zichtbaarste faciliteiten van het gebouw.

De hal met een oppervlak van 1.300 m² en een inhoud van 19.000 m³ zal onder meer worden gebruikt voor publiek toegankelijke exposities, projecten en presentaties van studenten. Verder biedt het gebouw onderdak aan lokalen en werkruimtes voor de diverse kunst- en designopleidingen, een (materialen)bibliotheek en een café. De bibliotheek en het café zijn eveneens toegankelijk voor publiek.

ROBUUST

Een belangrijk aspect aan het faculteitsgebouw is zijn robuuste en kneedbare karakter, aldus Snøhetta. Zowel de hal als de 410 omliggende ruimtes – naast de werkruimtes ook de auditoria en kantoren – zijn ontworpen en gematerialiseerd om “creativiteit te bevorderen en het ruwe gebruik dat nu eenmaal eigen is aan een kunstopleiding te weerstaan”, stelt het architectenbureau.

Ook de gevel oogt robuust. De buitenzijde van het gebouw is bekleed met geprefabriceerde ruwe aluminium elementen. Ze vormen een vlak met variaties in diepte, breedte en lengte. Een aantal doosvormige ramen springt uit het aluminium vlak naar voren. De gevel is bestand tegen de invloeden van het zeewater en het storm- en regenachtige klimaat in Bergen.

BUITENRUIMTE

De nieuw aangelegde buitenruimte is ingericht met groene terreinen, pleinen en een parkeerterrein. Grote delen van het faculteitsterrein zijn toegankelijk voor publiek, waaronder het caféterras en de Kunstallmenningen plaza.

Dit plein wordt omzoomd door waterpartijen met waterplanten, helofytenfilter voor het water dat op het dak van de faculteit wordt verzameld. Onder het terras bevindt zich een wateropslag die bijdraagt aan de snelle afvoer van overtollig water bij hoosbuien.

De universiteit van Bergen heeft als doel gesteld om een tweede, aangrenzend gebouw te realiseren. Dat moet onderdak bieden aan de Grieg Academy, de muziekfaculteit. Daarmee heeft de universiteit alle onderdelen van de faculteit voor het eerst op één locatie.

[\(/pdfjs/web/viewer.html?](http://pdfjs/web/viewer.html?file=../../images/pdfs/architecten-krant-311.pdf)

[file=../../images/pdfs/architecten-krant-311.pdf\)](http://pdfjs/web/viewer.html?file=../../images/pdfs/architecten-krant-311.pdf)

Nyhetsaker i Frankrike

Snøhetta, cas d'école

Très active en France, où elle a conçu notamment Lascaux IV et le futur quartier Lumières Pleyel, l'agence Snøhetta vient de bâtir en Norvège une école d'art qui attire déjà comme un aimant. Analyse d'une architecture surdouée et low cost.

«**U**n joyeux bordel : le complément a surpris les professeurs de la KMD, la toute nouvelle école d'art de Bergen, au sud-ouest de la Norvège. Ils n'en espéraient pas tant. Mais que le bâtiment tout juste achevé par Snøhetta ait su produire en quelques semaines cette atmosphère débridée, tout à la fois hyper-technologique et beaux-arts, relève bien de l'exploit. À première vue pourtant, rien de bien excitant dans cette boîte de métal et de verre. Posée en périphérie de la ville, face à la mer, elle s'annote à un plan simple, lui-même articulé autour d'un vide géant central d'étages. Ici et là, quelques boîtes vitrées en porte-à-faux offrent une vue sur la montagne toute proche. Du classique ? Non, car la machine est un incubateur d'innovations.

Une mécanique de théâtre

Pour commencer, les architectes ont offert à l'école une vaste plateforme d'exposition. D'une hauteur de 27 mètres, ce vide central sert à tous les accrochages. Une mécanique de théâtre en décuple les potentialités. « En trichant les règlements, les architectes nous ont offert un espace gigantesque que le programme ne prévoyait pas », se réjouit la directrice de l'établissement, Anne-Helen Myrdland. Ensuite, ils ont donné aux étudiants la possibilité

de jongler avec les mètres carrés. Libres à eux de diviser, subdiviser les locaux. Ils ne s'en sont pas privés, et désormais la machine a des alitres de souk. Ils ont placé en façade non pas les bureaux de l'administration, comme cela se fait si souvent, mais d'autres ateliers. Toute l'école est pensée pour que les disciplines (peinture, photo, textile, design, musique...) se télescopent et s'interpénètrent.

Tout ce qui s'expose brut se révèle sensuel

Enfin, les matériaux ont enfoncé le message d'une architecture certes low cost, mais toujours haut de gamme. Le bois du sol, par exemple, accepte les clous. Qu'on les en arrache et voilà que le bois, miraculé, se rétracte et se referme. Les magnifiques boîtes de verre en porte-à-faux qui cadrent si bien le paysage sont équipées de rambardes de métal noir, sans autre objet que de vous pousser à vous y accotader. Les rampes d'escalier, elles aussi en métal, sont agréables au toucher. Tout ce qui s'expose brut se révèle sensuel. Conséquence : cette école, créée en 1772, fait concurrence aux meilleures institutions. Trois cent cinquante étudiants du monde entier s'y retrouvent. Et le public est invité à y découvrir de belles séquences : la cafétéria, la bibliothèque et son mobilier, et surtout la façade de métal cour en panneaux d'aluminium traité pour résister à l'abrasif vent salin. Sous cette peau étincelante, l'école miroite dans la lumière... quand il y en a. À Bergen, l'hiver, il fait nuit, et, l'été, c'est l'inverse. On sait que les actionnaires du quotidien *Le Monde* ont choisi l'agence Snøhetta pour édifier leur futur siège à Paris, avenue de France. Le bâtiment de Bergen prouve qu'ils ont eu raison, et si demain *Le Monde* est un joyeux bordel, on s'en félicitera.

Studio Snøhetta Design (SKMD) Université de Bergen (UBB), Møllervatnetveien 61 • Norvège • <http://kmd.no>

Nyhetsaker i Tyskland

11.10.2017

Design als Motor Snøhettas Kunstfakultät in Bergen

Noch diesen Monat wird der Neubau für die Kunsthochschule Bergen eröffnet, der erstmals die Kunst- und Designfakultäten der Universität Bergen zusammenführt und für den sich in einem [internationalen Wettbewerbs 2008 Snøhetta](#) (Oslo) gegen unter anderem Zaha Hadid durchsetzen konnten. Damals noch unter dem Titel „1:1 Promille“ – in Deutschland der Alkoholpegel, mit dem im Blut Autofahren zur Straftat wird, in Norwegen werden schon weitaus geringere Konzentrationen im Straßenverkehr empfindlich geahndet – zeigte ihr Siegerentwurf eine markant ausladende, sich von der leichten Anhöhe rungenartig bis zur Uferpromenade des Store Lungegårdsvann hinabsenkende Dachlandschaft. Nun präsentiert sich der fertige 14.800-Quadratmeterbau wesentlich kompakter: Als drei-, respektive viergeschossiger Schaukasten mit schrägem Dach, einer hoch aufragenden Gebäudekante und kleinteiliger, goldglänzender Fassade.

Insbesondere die rauen klimatischen Bedingungen mögen zur geänderten Form geführt haben: Die Akademie ist von sieben Bergen umgeben und liegt damit in einem Regenkessel. Sie ist als Antriebsmotor des gesamten, sie umgebenden Neubaugebiets konzipiert und soll dementsprechend sowohl das kulturelle Leben Bergens marketingtechnisch repräsentieren, als auch Angebote an die zukünftige Nachbarschaft machen. Dem Schutz und der Gestaltung der Außenflächen als Verbindungselement von öffentlich und institutionsintern wurde daher große Aufmerksamkeit zuteil. Welche Art von Begegnung dort stattfinden soll, geht aus der Mitteilung zur Eröffnung nicht hervor.

Das Foyer geht in die sich in die volle Raumhöhe ausdehnende Projekthalle über, der ebenfalls neben der internen Nutzung für Workshops auch öffentliche Funktionen zukommen soll. Sie verfügt über direkten Zugang zum fakultäts-eigenen Café, zur Bibliothek und zum Auditorium. Die Projekträume, Ateliers und Werkstätten für Holz-, Keramik-, Metall-, Grafik-, Papierarbeiten, 3D-Modellierung, das Fotolabor und die Gießerei legen sich in den trapezförmigen Grundrissen um diesen Luftraum herum. Sie sind in drei Trakten mit jeweils eigenem Treppenhaus organisiert.

Die Universität Bergen verfolgt die Entwicklung des Geländes derzeit mit der Planung eines weiteren, angrenzenden Fakultätsgebäudes: Die Grieg-Akademie soll die Musikhochschule aufnehmen und alle drei menschlichen Fakultäten an einem Standort verschmelzen. Gegenüber Snøhettas Design- und Kunstschule sind während ihrer Bauzeit schon neue Wohnungen entstanden, ein direkter Bahnanschluss zum Stadtzentrum der Hafenstadt ist in Planung. Dann kann der alte Hochschulstandort in Bahnhofsnähe aufgegeben werden – und die neue Nachbarschaft kommen. (Kris)

Fotos: [higton + Crute](#)

Bildergalerie ansehen: 40 Bilder

NEU IN BERGEN (N)

FAKULTÄTSGEBÄUDE KUNST, MUSIK UND DESIGN
DER UNIVERSITÄT BERGEN

Prodekanin Anne Helen Myrland hat ein radikales Lehrkonzept für die Ausbildung an ihrer Fakultät: maximale interne Kommunikation, maximale Öffentlichkeit. Das neue Fakultätsgebäude in einem derzeit in Konversion befindlichen Innenstadtmähen Industriegelände bietet den gewünschten Rahmen. Wie ein überdimensioniertes Schraubensteil öffnet sich die Glasfassade zum Vorplatz, der seinerseits schon Aktions- und Bühnenraum ist. Im Innern eine große, zentrale Halle, die sich in zwei Stufen nach oben treppt. Sie ist transitorischer Raum, in dem sich die 350 Studenten täglich begegnen, sie ist öffentlicher Aktionsraum für Ausstellungen und Performances und Zugang zum Cafe und zur Bibliothek. Sie bietet Aus- und Einblicke in alle Geschosse und Abteilungen der Hochschule. Schon die ersten Monate Lehrbetrieb zeigten, dass hier alle miteinander ins Gespräch kommen und sich zahlreiche interdisziplinäre Kooperationen entwickelten. Auch symbolisch vermittelt das Gebäude diese Haltung. An der Aluminiumfassade ausragende gläserne Boxen öffnen einerseits Ausblicke in die Straßen und über den Fjord und andererseits Einblicke in das Treiben im Haus. Die Fakultät möchte aktiver Teil des Bergener Kulturlebens sein.

Die funktionale Konzeption des Hauses sieht wenig spezifische Räume vor, stattdessen vielfältig und permanent genutzte Räume unterschiedlichen Zuschnitts für Installationen oder Seminare, Werkstattbetrieb oder Meetings – etwa das Auditorium, dessen Teleskoptribüne sich in fünf Minuten in die Wand fahren lässt, um Platz für andere Aktivitäten zu schaffen. 24/7 ist das Prinzip, das Haus wird rund um die Uhr genutzt. Rundum überzeugend und offensichtlich aufgegangen ist das Konzept der Architekten, die Innenräume vollkommen unpräzise, geradezu brutalistisch zu gestalten. Die Materialien sind nicht behandelt oder beschichtet, Farben gibt es nicht, der Beton ist blank, die Wände sind nicht gestrichen, die Stahlfleie, Trägel, Geländer etc. sowie der Strohholzboden nur geölt. Eine ihrer Regeln: In einem Detail dürfen nie mehr als drei Materialien zusammenkommen. Nur ein solches robustes Design, sagen die Architekten, hält den Gebrauch durch Kunststudenten aus. Es sieht so aus, als ob sie Recht behalten würden.

–Falk Jäger

Standort: Møllerskalleveien 61B, N-5009 Bergen

Architekten: Soarbita, Oslo

Bauzeit: 2016 bis 2017, Einweihung 11. Oktober 2017

Bauwelt Praxis

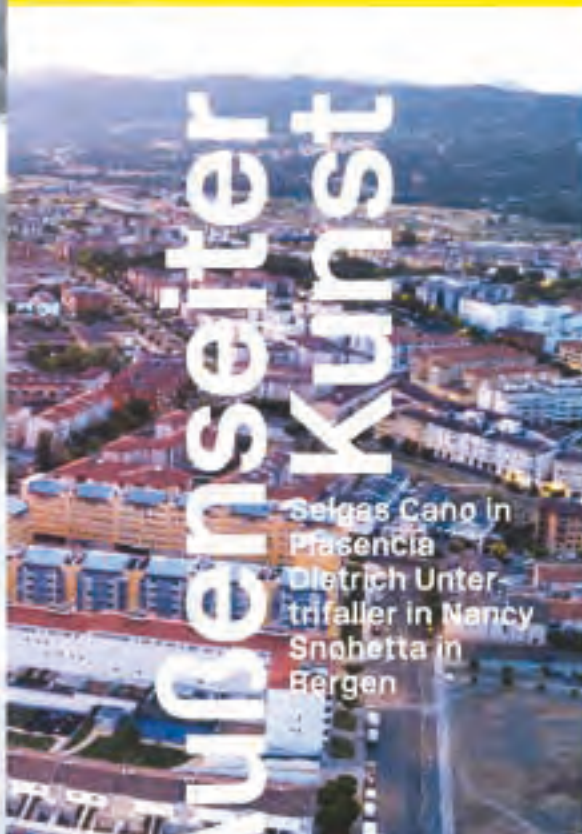
23.2017

Biennale?
Gora
macht

Doch noch fertig geworden
Die Moderne Galerie des Saarland-
museums ist endlich vollendet

Brandschutz

Fokus **Die Sicherheit von
Hochhäusern** Marktplatz
Neues gegen Feuer und

Kunst für Jedermann

Im Sommer bezogen 350 Studenten die neuen Räume der Fakultät für Kunst, Musik und Design in der norwegischen Hafenstadt Bergen. Für rund 110 Millionen Euro realisierte das Architekturbüro Snøhetta eine, bei nur selten scheinender Sonne, strahlende Box.

Das Allmannsretten – zu Deutsch das „Jedermannsrecht“ – ist in Norwegen im „Gesetz über das Leben im Freien“ verankert. Es erlaubt seit 1957 das uneingeschränkte Verweilen und Übernachten in der Natur. Ein solches Recht sagt viel über die offene und großzügige Mentalität der Norweger aus – vor allem an der Westküste des Landes. Für das Architekturbüro Snøhetta nahm diese norwegische Grundhaltung bei der Gestaltung des Neubaus für die Fakultät für Kunst, Musik und Design (KMD) in Bergen eine zentrale Rolle ein. Sie deuteten konzeptionell auf den Innenraum aus. Kjetil Thorsen, Mitbegründer des Büros, erklärt dazu: „Inzwischen verbringt der Mensch fast 90 Prozent seines Lebens in Gebäuden. Wir wollten die Fakultät öffnen. Dabei dachten wir an den Kolli-Schwarzplan von Rom aus dem Jahr 1748. Neben Straßen, Gassen und Plätzen sind auch vielfältig zugängliche Gebäude wie

Kirchen in weiß dargestellt. Die Hülle der Fakultät ist ein solcher offener, weißer Raum in der Stadt.“

Das Grundstück befindet sich im industriell geprägten Stadtteil Melland. „Schon in dem Wettbewerb 2005 verfolgten wir die Idee, diesem Stadtteil einen öffentlichen Raum zu geben, der sich zum Wasser hin öffnet“, erzählt Astrid Perista von Vaen – Projektleiterin bei Snøhetta. Die Fakultät steht in zweiter Reihe am Ufer einer Bucht, das Stadtzentrum befindet sich auf der anderen Uferseite. Die Architekten bauten darauf, dass die Grundstücke vor dem Neubau frei bleiben und somit eine Sichtverbindung zum Zentrum entstehen könnte. Das Konzept fand in der Fakultätsleitung Anklang: „Uns war es wichtig, dass unserer Institution Platz eingeräumt wird. Die KMD ist die einzige neu gebaute Kunsthochschule in Norwegen und wir wollten nicht,

Die Erdbeurplanung über-
nahm ebenfalls die Arbeit.
Der Regen, der auf das
Bühnen-Dach fällt, wird an-

berndoch in Tanks aufgefan-
gen und zur Bewässerung
der Anlage genutzt.
Lageplan im Maßstab 1:2500

Bauwelt 23.09.17

THEMA

Leicht und luftig sind die Vorlesungen und für Jedermann frei zugänglich – und im ersten Obergeschoss zum Café und Bibliothek. Im oberen Geschoss wird die Halle zum Multifunktionsraum. Die Wände bestehen aus Holzpaneelen, die unteren zwei Reihen können von den Studenten als Zeichentafel genutzt werden. Sie lassen sich drehen und leicht säubern. Der Industrielholzboden besteht aus 100.000 Kiefernholzbohlen, die per Hand verlegt wurden.

„Gestirnt sie einleitet.“ Die Grundstücke bleiben unbebaut und die Fakultät öffnet sich zum zukunftsgeplanten „Kunstakademienring“. Diesen vorgeschalteten Platz soll Kunstinteressierte willkommen heißen. „Kunst für Jedermann“ („Kunstakademienring“) – das Konzept spiegelt sich auch in der großen einladenden Fensterfront wider, die den Eingang der Fakultät markiert.

Die 250 Regelleisten im Jahr haben Strahlungs geschwindigkeit in ihrer Gestaltungswahl einkalkuliert: nach Regen wärmt und kühlt die Fassade ganz besonders und wackelt Neugierde. Durch das Versetzen der perforierten Aluminiumpaneels in der Fassade, mal um fünf, zehn oder fünfzehn Zentimeter, ergibt sich ein lebendiges Fugenbild. Dieses wiederum erzeugt ein wechselndes Schattenspiel. Fast stündlich ändert sich die Farbe des Gebäudes: Blau, Gold, Rosa, Silber, Grün und Schwarz. So die Farbpalette, die Dynamik im Innern ausdrücken soll? Die Aluminiumfassade ist auch eine Anspielung auf

Die Fassadengestalt ist eine Anspielung auf die industrielle Vergangenheit des Stadtteils Møllendal und auf das Treiben in der Fakultät: hier wird handwerklich gearbeitet.

die industrielle Vergangenheit des Stadtteils und auf das Treiben in der Fakultät – hier wird handwerklich gearbeitet. Neben dem großzügigen gläsernen Eingang verfügt das Gebäude über acht „Glaskästen“, die in den Straßenraum ragen.

Das eigentliche Bindeglied zwischen Hochschule und öffentlichem Raum ist jedoch die Halle. Sie erstreckt sich über zwei Ebenen; im Erdgeschoss hat sie die Funktion eines Foyers,

von dem man in den Hörsaal gelangt – alle Vorlesungen sind für Jedermann frei zugänglich – und im ersten Obergeschoss zum Café und Bibliothek. Im oberen Geschoss wird die Halle zum Multifunktionsraum. Die Wände bestehen aus Holzpaneelen, die unteren zwei Reihen können von den Studenten als Zeichentafel genutzt werden. Sie lassen sich drehen und leicht säubern. Der Industrielholzboden besteht aus 100.000 Kiefernholzbohlen, die per Hand verlegt wurden.

Ein riesiger Kran, ein Relikt des Fräseherstellers Munch, der zuvor auf dem Grundstück seine Produktionsstätte hatte, unterstreicht symbolisch die Arbeitsatmosphäre. Die Halle ist nicht klimatisiert und fungiert als Puffer zwischen Außen- und Innenraum. Ihre Raumtemperatur soll sich zwischen fünfzehn und zwanzig Grad einpendeln. Ein offener Raum, in dem alle Fachrichtungen aufeinandertreffen: jede Bereich hat ein Fenster zur großen Halle – sei es Dekanat, Bibliothek

Arkitekten

DreiHüttä

Projektarchitekten

Astrid Færøe Vår Lønn

Projektmanagement

Stålsbygg, Askim, Norway

Trogverkplanning

Hambel AS

Landschaftsplanung

Sjåhette

Hersteller

Fasade Dobroth Graas AG

Außenfenster Sirocco

Innenfenster Profilteam

Industriealtboden

Bolindren

Lampen Deigo, Zumtobel

Oselt

Foto (links): Der Stützteil 'Mellendal' soll an das Schienennetz angeschlossen werden, dafür wird die kleine Industriehalle auf dem neuen Gelände zurückgebaut, um Platz für einen Gehvielf zu schaffen. Die große Treppe führt zur Bibliothek und zum Café im 1. Obergeschoss.

Der dunkle Holzeif verfügt über mobile Sitzstühle und kann so auch für Ausstellungen von Videoinstallationen genutzt werden. (Mittels Bild: Tomasz Marwicki, Querschnitt und Schnitt von MacCort, 14/2010)

- 1 Hörsaal
- 2 Halle
- 3 Rezipient
- 4 Studenten-Arbeitsplätze
- 5 Werkstatt
- 6 Café/Musik
- 7 Bibliothek
- 8 Projektäume
- 9 Grafik
- 10 Werk
- 11 Video
- 12 Verwaltung
- 13 Fotografe
- 14 Saal
- 15 Ateliers

oder Werkstatt. Selbst die studentischen Arbeitsräume im Erdgeschoss sind über Glasschleiben im Boden der Halle (bzw. in der Dicke der Arbeitsräume) einsehbar.

Bevor die rund 250 Studierenden den Neubau im Sommer bezogen haben, waren sie auf sechs Gebäude in der gesamten Stadt verstreut. Die Fakultät mit 120-jähriger Tradition ist mit dem Gebäude nun erstmals an einem Ort. „Wir als Architekten können die Begegnungen zwischen den Disziplinen nicht erzwingen, aber wir haben Räume und Wege geschaffen, die Begegnungen möglich machen und es den Studierenden erlauben sich gegenseitig und ihre Arbeiten zu sehen“, erläutert Astrid Renata Van Veen. Dabei fehlen noch die Räume für die Musikstudenten. Die Ghag Akademie wird in den nächsten Jahren einen eigenen Bau beziehen, der in der Nachbarschaft realisiert werden soll.

Trotz der Transparenz, darf man nicht außer Acht lassen, dass viele Kunststudenten und Künstler gern zurückgezogen arbeiten. Östweigen erudet auch die hier zugängliche Teil der Schule hinter dem Eingangsbereich. Man kann zwar von hier aus einen Blick in den Werkstattraum und Atelierspektakel haben, muss jedoch singelocher werden, um in die Arbeitswelt einzutauchen zu dürfen.

Das Treppenhaus ist gleichzeitig Ausstellungsraum. Hier wird eine Sammlung von Arbeiten ehemaliger Studenten gezeigt. Zutritt zur großen Halle kann man zwar in die Werkstätten und Arbeitsräume hineinschauen, jedoch nicht hinein treten. Befindet man sich auf

der oberen Ebene der Halle (Polo.com) hat man Blickbeziehungen zu allen Bereichen der Fakultät. Auch die Arbeitsräume im Erdgeschoss sind hier. Fotoauf der linken Seite) sind über Glasgehäusen im Boden visuell verbunden.

Snøhetta

Kunst-, Musik- und Designfakultät der Universität Bergen

Im Focus der Öffentlichkeit Sichtbarkeit, Robustheit und Reduktion – das waren die Leitlinien bei der Planung der Kunstfakultät. Jeder soll schon von außen sehen, wie Kunst gemacht wird. Das Haus auf einer Industriebrache ist solide und hält jedwede Handwerksarbeit aus. Sein Design ist bewusst zurückhaltend – die Bühne gehört Kunst, Künstlerinnen und Künstlern.

Photos Tomasz Majewski Text Falk Jaeger

Industrieerbe, kreativ interpretiert Wie ein Gebäude eine ganze Fakultät verändern kann, welchen Einfluss Architektur auf jene haben kann, die ihr Angebot zu nutzen verstehen, lässt sich am Neubau der Fakultät Kunst, Musik und Design der Universität im norwegischen Bergen beobachten. Das Haus ist gewissermaßen ein gebautes Lehrprogramm. Anlass war die geplante Vereinigung mehrerer bislang in verschiedenen Gebäuden verstreuter Lehrbereiche unter einem gemeinsamen Dach. Die Standortwahl fiel auf das Grundstück der ehemaligen Kranfabrik Munck in einem innenstadtnahen, in Konversion befindlichen Industrieareal.

Die blinkende Fassade aus Rohaluminiumpaneelen soll noch Erinnerungen an die industrielle Vergangenheit vermitteln. Sie ist wie ein Puzzle aus unterschiedlichen Formaten zusammengesetzt, was individuelle Befensterung je nach Nutzung und Bedarf der Innenräume ermöglichte. Acht gläserne Erker bieten Einblicke in das Gebäude. Man beobachtet Studenten bei der Arbeit, beim Lesen oder Pausieren. Schon die Eingangsfront am Vorplatz, der seinerseits Ort für Aktivitäten der Hoch-

schule ist, öffnet sich einladend wie ein riesiges Schaufenster. Herzstück des Gebäudes ist die Eingangshalle, in der sich die 340 Studenten jeden Tag begegnen, in der Ausstellungen und Veranstaltungen stattfinden, von der aus das Auditorium, die Bibliothek und das Café Munck erreichbar sind. Die teilklimatisierte Halle ist öffentlich, der abgetreppte obere Teil eher intern. Ein Brückenkran (der Firma Munck) gibt dem Raum den Charakter einer Werkshalle und erlaubt die Manipulation schwerer Skulpturen. Teile des obersten Geschosses überspannen die Halle mit einer aufwändigen Stahlfachwerkkonstruktion.

Interaktion auf allen Ebenen Öffentlichkeit herzustellen, gehört zu den wesentlichen Zielen der Fakultät. Die Arbeit soll nicht im campusinternen Bereich verharren, sondern die Kunst soll sich mit der Realität auseinandersetzen – man agiert in der Öffentlichkeit und die Öffentlichkeit ist zum Dialog eingeladen. Das korrespondiert mit der Mentalität der Bergener Bevölkerung. Man sagt, die Westnorweger aus der

Öffentlichkeit herzustellen, gehört zu den wesentlichen Zielen der Fakultät. Schon die Eingangsfront am Vorplatz öffnet sich einladend wie ein riesiges Schaufenster. One of the main goals of the faculty building is to create a public realm. The entrance area on the forecourt, which is itself a location for university activities, opens invitingly like a huge display window

alten Königstadt seien freier, liberaler, kultivierter, offener als jene aus dem jüngeren Oslo. Dementsprechend zieht sich der öffentliche Raum bis in das Gebäude hinein. Kjetil Thorsen, Gründungspartner von Snøhetta, zitiert den Nolli-Plan von Rom, den Schwarzplan, der öffentliche Innenräume, Kirchen etc., wie Straßenräume weiß darstellt. Die Fakultät versteht ihr Gebäude als – nach der Griechenhalle – zweitgrößten öffentlichen Kulturbau Bergens. Man pflegt eine vielfältige Zusammenarbeit mit dem Internationalen Festival Bergen, dem größten Kulturfestival der nordischen Länder.

Der kommunikative Charakter der Schule zeigt sich nicht nur in ihrem Verhältnis zur Öffentlichkeit. Interdisziplinäre Zusammenarbeit wird groß geschrieben. Sie entsteht durch die von der Architektur begünstigte und initiierte Kommunikation unter Studierenden und Dozenten und wird durch das Potenzial des Gebäudes unterstützt. Ein bedeutender Faktor ist dabei die Halle als Verkehrs- und Kommunikationsraum, wo man sich zwangsläufig begegnet. Die Fakultätsräume legen sich wie eine Schale um diese Halle und sind mit ihr optisch

verbunden. Man sieht, was sich im Haus abspielt, man hat Blickverbindung zu den anderen Fachbereichen. Letztendlich entstehen dadurch informelle Kontakte, die zu gemeinsamen, interdisziplinären Projekten führen. Schon in den ersten drei Monaten des Betriebs haben sich die Lehre und die Atmosphäre an der Fakultät entsprechend gewandelt. Eine bedeutende Rolle spielt dabei naturgemäß die Cafeteria, das Café Munck, das nicht als Ort der Pause, also der Unterbrechung der Arbeit peripher angeordnet ist, sondern in Erweiterung der Halle als einer der Hotspots des Unibetriebs fungiert.

Reduktion statt Minimalismus Ein Gebäude für eine Kunst- und Designschule hat nach Überzeugung der Architekten anderen Kriterien zu genügen als etwa das einer philosophischen Fakultät. Ihnen schwebten die Bauhausideale vor. „Reduktion, nicht Minimalismus“, so ihr Credo. Lediglich rund hundert Details für das gesamte Gebäude mussten reichen. Darin äußert sich also keine formale Haltung, sondern eine Vorstellung, die dem Brutalismus der 1950er Jahre nahe

1
Die Fassade ist wie ein Puzzle aus unterschiedlichen Formaten zusammengesetzt, was individuelle Befensterung der Innenräume ermöglichte. Pieced together like a puzzle made up of differently sized parts, the facade allows the fenestration to respond freely to the different spaces inside.

2
Acht gläserne Erker bieten Einblicke in das Gebäude. Eight glazed bay windows allow views into the building from outside.

kommt, der durch den ungekünstelten Einsatz roher Materialien ohne besonderen Designanspruch charakterisiert war. Die überschäumende Kreativität, die sich überall im Haus entwickelt, die handwerkliche rauere Arbeit in Holz- und Metallwerkstätten, der Umgang mit Ton, Kunststoff und anderen Materialien erfordern ein robustes bauliches Ambiente. „Material hält Beanspruchung aus, Oberfläche nicht“ – dieser Erkenntnis zufolge zeigen fast alle Flächen das unbeschichtete Material. Die Grundkonstruktion besteht aus Beton, der als Sichtbeton, etwa in den Treppenhäusern, in bemerkenswerter Qualität ausgeführt ist und ohnehin keiner Behandlung bedurfte. Trotz Vergatterung haben manche Bauarbeiter auf dem Beton Notate hinterlassen. Die blieben eben bestehen und belegen den Herstellungsprozess. In die Treppenstufen wurde Kantenschutz aus Riffelblech eingegossen, was ihre Robustheit erhöht und den Industriecharakter betont. Von der auch rüde Behandlung aushaltenden Architektur sollen wenig Einschränkungen für die Studenten ausgehen.

Angekommen in der Stadt Einziger „Schmuck“ der Räume sind die offen geführten Installationen und die abgehängten schallschluckenden Lamellen. Während die Halle und die Werkstätten im Erdgeschoss Betonestrichböden aufweisen, liegt in der oberen Ebene der Halle ein solider Stirnholzboden. Die Böden der Flure, Lehr- und Büroräume sind mit einem strapazierfähigen Vinylmaterial belegt, das auch Wandecken schützt und die Wände der Nassräume bekleidet. Stählerne Geländer blieben schwarz und wurden nur geölt, was insbesondere den Brüstungstafeln im Zentralraum einen changierenden Schimmer verleiht. 410 Räume sind rings um die Halle angeordnet; fast alle von außen mit Tageslicht versorgt. Neun Meter hohe (!) Dozentenbüros im Obergeschoss wecken bereits Begehrlichkeiten der Fakultät, eine weitere Ebene einzuziehen. Umgerechnet 106 Millionen Euro sind für das 14.800 Quadratmeter Nutzfläche bietende Gebäude aufgewendet worden, gut angelegt, wie die Nutzer finden, denn die Fakultät ist in der Stadtöffentlichkeit angekommen.

2

Art, music and design faculty of Bergen University

In public focus Visibility, robustness and reduction – these were the guidelines given for the design of the art faculty. The intention was that everyone should be able to see from outside how art is being made. Situated on an industrial wasteland site, the building is solid and can cope with handcraft of any kind. In design terms the building is deliberately restrained – the spotlight is on the art and the artists.

Industrial legacy, creatively interpreted The new home for the University of Bergen's Faculty of Art, Music and Design in Norway shows how a building can change an entire faculty, while also demonstrating the influence architecture can have on those who understand how to use what it offers. In a certain sense this building is a teaching program in built form. It was erected in order to combine, under a single roof, faculty departments that had previously been scattered in a number of different buildings. The location chosen was the site of the former Munck crane factory close to the inner city and in an old industrial district now undergoing a transformation. The shiny facade made of raw aluminium panels is intended to evoke memories of the district's industrial past. Pieced together like a puzzle made up of differently sized parts, the façade allows the fenestration to respond freely to the specific functions and needs of the different spaces inside. Eight glazed bay windows allow views into the building from outside and you can watch the students working, reading or taking a break. The entrance area on the forecourt, which is itself a location for university activities, opens invitingly like a huge display window. The entrance hall in which the 340 students meet daily is the

1

core of the building: a venue for exhibitions and events, it also provides access to the auditorium, the library and the Café Munck. The partly air-conditioned hall is public, the stepped upper area is reserved more for internal use. An original Munch bridge crane that evokes a factory interior can be used to move heavy sculptures around. Parts of the upper storey bridge the hall by means of an elaborate steel truss structure.

Interaction on all levels One of the main goals of the faculty building is to create a public realm. The aim here is that the students' work should not remain confined to the internal campus area but that art should confront reality – the students work in public and the public is invited to join in a dialogue. This relates to the particular mentality of the people of Bergen. The west Norwegians from this old royal city are said to be freer, more liberal, cultivated and open than people from the younger city of Oslo. Accordingly the public space extends into the building. Kjetil Thorsen, founding partner of Snøhetta, quotes the Nolli plan of Rome, the figure-ground plan in which the interiors of public buildings such as churches etc. are shown in white, like the street spaces. The faculty presents

its building as Bergen's second largest public cultural building – after the Grieg Concert Hall. Collaboration with the international Bergen Festival, the biggest cultural festival in the Nordic countries, is cultivated at a number of different levels. The school's communicative character is illustrated not only by its relationship to the public realm, there is also a strong emphasis on interdisciplinary collaboration. This is developed through communication between students and teachers which the architecture initiates and encourages and which is supported by the building's potential. In this regard the hall, a circulation and communication space where people invariably run into each other, is an important factor. The faculty

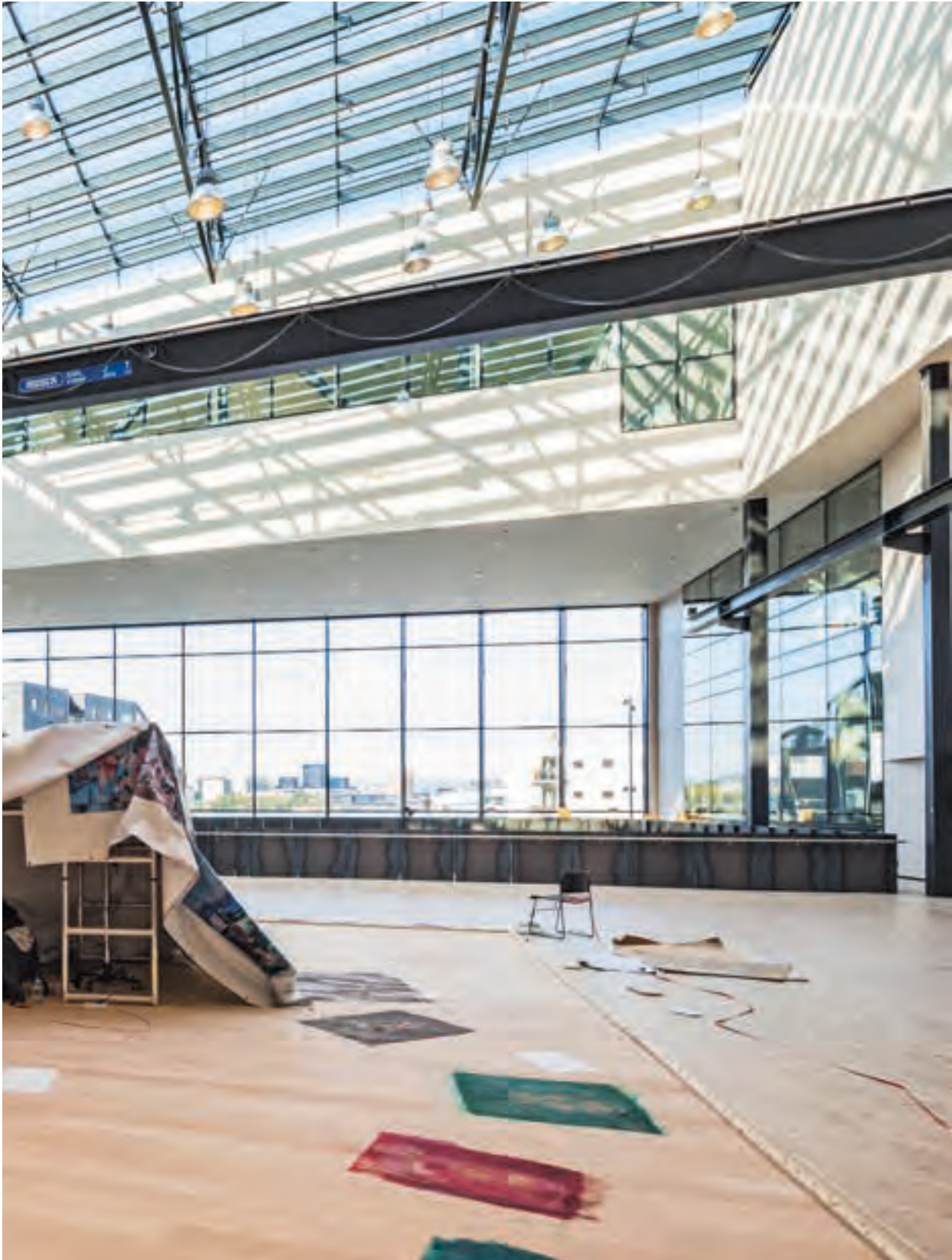
1 **Herzstück des Gebäudes ist die Eingangshalle, in der sich die 340 Studenten jeden Tag begegnen** The entrance hall in which the 340 students meet daily is the core of the building

2 **Die Fakultätsräume legen sich wie eine Schale um diese Halle und sind ihr optisch verbunden: Hier ein Atelier der Kunststudierenden** The faculty rooms are arranged like a shell around this space and are visually connected with it: here a work space for the art students

2

rooms are arranged like a shell around this space and are visually connected with it. You can see what is going on in the building; there is visual contact with the other specialist areas. This creates the kind of informal contacts that lead to interdisciplinary projects. Although the building only opened about three months ago, already the teaching and the atmosphere in the faculty have changed considerably.

Naturally the cafeteria, Café Munck, plays an important role here; which is not positioned on the periphery and regarded as a place to take a break i.e. to interrupt work, but is an extension to the hall and one of the hotspots of university life.

Reduction instead of minimalism The architects are convinced that a building for an art and design school must meet very different criteria than, say, those used for philosophy faculty. Bauhaus ideals were their guidelines, “reduction, not minimalism” was their creed. For the entire building around one hundred details had to suffice. Therefore the building does not express a formal approach but illustrates a concept that comes close to the Brutalism of the 1950s, which was characterised by a direct use of raw materials without special design aspirations.

The exuberant creativity that is evident throughout the building, the more strenuous handcraft employed in the timber and metal workshops, the handling of clay, plastic and other materials all demand a robust ambience. “Material can deal with stress, surfaces can’t” – on the basis of this awareness almost all surfaces are of untreated material. The basic structure is of concrete, which in the form of exposed concrete, for instance

in the staircases, is of a remarkable quality that does not in any case require further treatment. Despite being issued strict instructions, a number of the construction workers left their mark on the concrete. These were not removed and today they bear witness to the production process. Strips of chequered plate were cast into the concrete steps to protect the edges, making them more robust and further emphasising the building’s industrial character. The intention is that the architecture, which can easily handle harsh treatment, should impose as few restrictions as possible on the students.

Arrived in the city The only “decoration” in the rooms is provided by the exposed services and suspended louvers that absorb sound. While the hall and the workshops on the ground floor have concrete screed floors, wood block flooring was used on the upper level of the hall. The floors in the corridors, teaching and office spaces are covered with a hardwearing vinyl, which was also used to protect the corners of the walls and to clad the walls in the wet rooms. Raw steel elements, such as the parapets, were left black and just oiled, giving the parapet panels in the central space in particular an iridescent shimmer. 410 rooms are laid out around the hall, almost all of them receive daylight from the outside. Nine metre high (!) offices for the lecturers on the upper floor have awakened ideas in the faculty about inserting a further floor level. A total of 106 million euro was spent on this building which has a floor area of 14,800 square metres. The users find that this money was well invested, as the faculty has now “arrived”, as it were, in the public realm and consciousness of the city.

Eine Kunst- und Designschule hat anderen Kriterien zu genügen: den Architekten schwebten die Bauhausideale vor. „Reduktion, nicht Minimalismus“ lautete ihr Credo The architects are convinced that a building for an art and design school must meet very different criteria: Bauhaus ideals were their guidelines. “Reduction, not minimalism” was their creed

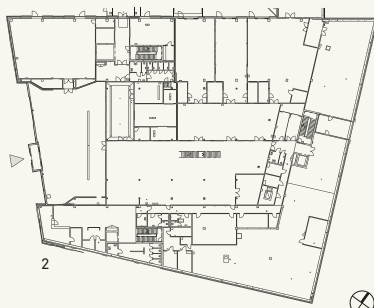

1

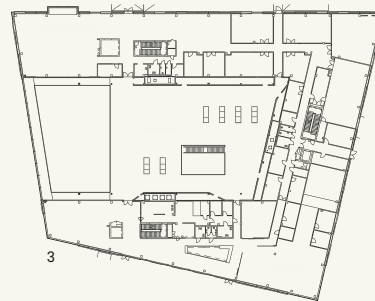
- 1 Lageplan Site plan
- 2 Eingangsebene Entrance level
- 3 Erstes Obergeschoß Level 01
- 4 Drittes Obergeschoß Level 03
- 5 Schnitt Section
- 6 Schnitt Section

4

2

3

5

6

KMD – UiB University of Bergen / Faculty of Fine Art, Music and Design Møllendalsveien 61, 5009 Bergen, Norway

Grundstücksfläche
Site area: 14.800 m²

Planungsbeginn
Start of planning:
Frühjahr 2005

Baubeginn
Start of construction:
5/2014

Fertigstellung
Completion:
4/2017

Baukosten
Building costs:
ca. 102 Mio. EUR

Kosten pro m²
Costs per m²:
ca. 4.000 EUR

Bauherr Client:
Ministry of Education
and Research Statsbygg /
Eigentümer: Statsbygg,
Biskop Gunnerus' gate 6,
0155 Oslo, Norway

Planung Planning:
Snøhetta

Generalunternehmer
Building contractor:
Design-Bid-Build

Projektleitung
Project management:
Astrid Renata Van Veen

Mitarbeiter Assistance:
Ann-Kristin Messel Hagen,
Christina W. Sletner, Eli
Synnevåg, Frank Denis
Foray, Frode Degvold, Heidi
Pettersvold Martin
Brunner, Robert Oseland

Statik Structural
consultant: Rambøll

Fassade Facade:
Bolseth Glass AS

Dach Roof:
Bolseth Glass AS,
Veidekke Entreprenør AS

Mauerwerk Masonry:
Veidekke Entreprenør AS

Fenster Windows:
Bolseth Glass AS;
Profilteam AS

Türen Doors:
Veidekke Entreprenør AS

Sonstige Baustoffe
Other building materials:
Hamre AS; Innomhus AS

Landschaftsgestaltung
Landscape design:
Boasson AS

Aufzug Elevators:
ThyssenKrupp, Norway

Sonstige Installationen
Other service utilities:
Automatisierung:
Schneider Electric

**Lichtplanung/-aus-
stattung** Lighting
planning/fittings:
Rambøll, Norway

Böden Flooring:
BoAndren, Norway

Möbel Furnishings:
Scenario Interiørarkitektur
MNIL

Universitetet i Bergen
Fakultet for kunst,
musikk og design